

**UIT HET VERLEDEN
VAN DE R.U.G.**

Redactie : K. DE CLERCK

Nr. 18

**SLAVISCHЕ STUDENTEN
AAN DE R.U.G.
(1855-1914)**

Een evocatie

door

Anik VAN ACKER

Gent
Archief R.U.G.
Onderbergen 1
1984

UIT HET VERLEDEN
VAN DE R.U.G.

Redactie : K. DE CLERCK

Nr. 18

SLAVISCHE STUDENTEN
AAN DE R.U.G.
(1855-1914)

Een evocatie

door

Anik VAN ACKER

Gent
Archief R.U.G.
Onderbergen 1
1984

De auteur

Anik Van Acker is licentiate Slavische filologie en was enige tijd als wetenschappelijk medewerkster verbonden aan het "Centrum voor de Vergelijkende Studie van het Hoger Onderwijs".

INHOUD

Inleiding	5
Geraadpleegde bronnen	9
Geraadpleegde literatuur	11
Chronologische tabel van het aantal Slavische studenten aan de R.U.G.	14
Historisch overzicht	19
I. Polen en Rusland	22
II. Bulgarije	37
III. Culturele en industriële betrekkingen tussen de R.U.G. en Slavische landen	43
Gekozen studierichtingen	49
I. Verdeling over de verschillende faculteiten	49
II. De 16 Slavische meisjesstudenten aan de R.U.G., 1902-1914	65
De Slavische student aan de R.U.G.	68
I. Een student zoals een ander	68
II. Slavische studenten in de Gentse studentenwereld	77
III. Het AIG	93
Nawoord	96

INLEIDING

Tussen 1855 en 1914 waren meer dan 1.000 Slavische studenten ingeschreven aan de Gentse Alma Mater. Onvermijdelijk stellen we daarbij de vraag waarom deze jongens en meisjes zo'n lange afstanden aflegden om in ons land te komen studeren.

Aan de hand van een klein overzicht ondernamen we een poging om het fenomeen Slavische studenten aan de R.U.G. systematisch in te kaderen in een stukje Oost-europese onderwijs-geschiedenis. Vervolgens gingen we de verschillende studierichtingen na die de voorkeur genoten bij de vreemdelingen. Een derde hoofdstukje werd gewijd aan de Slavische student van toen, een student zoals een ander.

Gezien de beperkte tijd waarin het onderzoek diende te gebeuren en daar de klemtoon voornamelijk lag op de Slavische student aan de R.U.G., hebben we deze studie moeten afbakenen.

We hebben enkel de landen behandeld die taalkundig behoren tot de Slavische talen : Bulgarije, Joegoslavië, Polen en Rusland. Het enige Oosteuropese land dat niet werd opgenomen is Roemenië vermits het Roe-

meens een Romaanse taal is.

Het eerste deel van ons onderzoek bestond erin een biografische fiche op te maken met behulp van de inschrijvings- en adressenregisters. Op deze wijze beschikten we over de volgende gegevens :

- naam, voornaam
- geboorteplaats, leeftijd bij inschrijving, duur van verblijf en studierichting.

Soms voegden we er achteraf nog enkele gegevens aan toe, zoals aard van behaald diploma en later beroep. Een volgende stap in onze speurtocht was het systematisch doornemen van de ingekomen en uitgaande briefwisseling van de rectoraatsdiensten. Dit vruchtbaar onderzoek liet ons toe een ruimer inzicht te krijgen : de Slavische student als persoon, zijn studieproblemen; de houding van de universiteit tegenover de vreemdeling, enz. Ander materiaal vonden we in de jaarverslagen van de universiteit, de studenten Almanakken en de jaarverslagen van de Algemene Vereniging der Ingenieurs te Gent (het AIG).

Natuurlijk hadden we gedurende dit archiefonderzoek af te rekenen met allerlei probleempjes : onleesbare voornamen, niet te lokaliseren geboorteplaatsen, wis-

selvalligheid bij het vermelden van geboorteplaats (het ene jaar is men geboren in Warschau (P), het jaar daarop te Kazan (R)), wisselvalligheid bij het noemen van de leeftijd (het ene jaar is men 25 j., het jaar daarop 22 j.).

De schrijfwijze van naam en voornaam varieerde ook vaak. Indien de toenmalige ambtenaar geen voorstander bleek te zijn van schoonschrift, werd dit aspect nog problematischer. Eerlijkheidshalve hebben we ons bijgevolg onthouden om enige wijziging aan te brengen aan de naam en voornaam.

Waarschijnlijk zal de lezer het ons vergeven wanneer bijvoorbeeld op een jaarlijks totaal van 800 inschrijvingen, waarvan 150 betrekking hadden op Slavische studenten, we er soms 2 of 3 over het hoofd zagen.

Met de resultaten van het onderzochte archiefmateriaal en de doorgenomen literatuur hopen we een sfeervolle bijdrage te leveren in de reeks "Uit het verleden van de R.U.G."

Langs deze weg willen we een woord van dank richten tot Prof. K. De Clerck, directeur van het Archief van de R.U.G., die het ons mogelijk maakte dit onderzoek uit te voeren. Ook gaat onze erkentelijkheid uit

6.
naar het personeel van het Archief van de R.U.G.,
dat ons steeds heel vriendelijk te woord stond.
We danken tevens het secretariaat van het AIG, dat
eveneens enig archiefmateriaal te onzer beschikking
stelde.

GERAADPLEEGDE BRONNEN

- Archief van de R.U.G., Onderbergen 1, Gent
  - 4A2/4 Kabinet van de rector; ingekomen en uitgaande briefwisseling, 1855-1935 (in de tekst wordt daarnaar verwezen op de volgende wijze : Archief R.U.G., academiejaar, doos nr. X, dossier nr. X)
  - 4A4/1 Inschrijvingsregisters met vermelding van rolnummer, naam, geboorteplaats, leeftijd, gekozen richting, 1855-1922
  - 4A4/2 Inschrijvingsregisters met vermelding van rolnummer, naam, geboorteplaats, 1855-1922
  - 4A4/3 Adressenregisters met vermelding van rolnummer, naam, leeftijd, gekozen studies, verblijfplaats en adres van de ouders, 1855-1922
  - 4A4/4 Alfabetische registers van de ingeschreven studenten, 1855-1922
- 6D1/1 Verslagen faculteitsvergaderingen geneeskunde, 1875-1935
- 6E20/2 Dienst van de Studie van de Inspecteur van de Bijzondere Scholen. Ingekomen en uitgaande briefwisseling, 1866-1935

- Rapport sur la situation de l'Université de Gand, 1855-1919
- Studenten-Almanak uitgegeven door het Taalminnend Student-Genootschap onder de kenspreuk 't Zal Wel Gaan, 1854-1914

- Centrale Bibliotheek R.U.G., Rozier 9, Gent
  - Almanach de l'Université de Gand publié sous les auspices de la Société Générale des Etudiants Libéraux, 1886-1914

- Archief AIG (Algemene Vereniging der Ingenieurs uit de Universiteit te Gent), Lange Kruisstraat 29, Gent
  - Annales de l'Association des ingénieurs sorties des Ecoles Spéciales de Gand, 1876-1922
  - Bulletins de l'Association des ingénieurs sorties des Ecoles Spéciales de Gand, 1876-1914

GERAADPLEEGDE LITERATUUR

- Alston Patrick L., Education and the State in Tsarist Russia, Stanford, 1969
- Atkinson D.; Dallin A.; Lapidus Gail Warhofskey, Women in Russia, Stanford, 1977
- Bochkov Stoiko, Académie Bulgare des Sciences 1869-1919, Sofia, 1969
- De Maegd C., Het onderwijs voor vrouwen in Rusland vóór de oktober-revolutie van 1917, in : Tijdschrift voor Sociale Wetenschappen, R.U.G., Gent, 1971, nr.3
- Despy-Meyer A., Les femmes et l'enseignement supérieur : l'université libre de Bruxelles de 1880-1914, Bruxelles, 1980
- Dimitrov I. e.a., Geschiedenis van Bulgarije, Antwerpen, 1981
- Falkus M.E., The Industrialisation of Russia . 1700-1914, London, 1972
- Fredericq L., De ontvolking van de Technische Scholen van de Rijksuniversiteit te Gent, Gent
- Gedenkboek van de Rijksuniversiteit te Gent (1930/31-1955/56), Gent, 1957

- 12.
- Johnson W.H.E., Russia's Educational Heritage, New-York, 1969
  - Keelhoff F., Les écoles du Génie Civil, des Arts et Manufactures et des Mines de Gand, Gent, 1935
  - Kropotkin P., Autour d'une vie, tome II, Paris 1921
  - Lacomble-Masereel B., Les premières étudiantes de Liège, Liège, 1980
  - Lapidus Gail Warhofskey, Women in Soviet Society, Stanford, 1977
  - Mc Clelland James, Autocrats and Academics. Education, Culture and Society in Tsarist Russia, Chicago, 1979
  - Monedchikova A., Sofia prez vekovete, I, Knigoizdatelstvo Fakel
  - Quintijn J.B., Gentse ingenieurs, vroeger, nu en straks, Gent, 1960
  - Rijksuniversiteit te Gent. Liber Memorialis 1913-1960, Gent, 1960
  - Simon-Van der Meersch A.M., De eerste generaties meisjesstudenten aan de R.U.G. (1881/1882 tot 1929/1930), Gent, 1982
  - Université de Gand, Liber Memorialis, Gand, 1913

- Vanderheyden Fr., Een vijfde faculteit te Gent.
De Faculteit der Toegepaste Wetenschappen, in :
De Brug, 1957, nr.2, p.65-p.70

CHRONOLOGISCHE TABEL VAN HET AANTAL SLAVISCHE STUDENTEN AAN DE R.U.G.

Academiejaar	Polen	Rusland	Polen en Rusland	Bulgarije	Joegoslavië (Servië en Montenegro)	Totaal aantal vreemde stu- denten	Totaal aantal Belgische en vreemde stu- denten
1855-56	1	-	-	-	-	?	?
1856-57	2	-	-	-	-	?	?
1857-58	3	-	-	-	-	6	291
1858-59	4	1	5	-	-	15	297
1859-60	4	-	-	-	-	20	327
1860-61	7	-	-	-	-	46	377
1861-62	15	-	-	-	-	57	383
1862-63	24	12	36	-	-	89	431
1863-64	13	11	24	-	-	80	417
1864-65	30	8	38	-	-	113	443
1865-66	36	9	45	-	-	102	422

1866-67	35	9	44	-	-	97	413
1867-68	31	9	40	-	-	86	424
1868-69	33	15	48	-	-	105	446
1869-70	39	17	56	-	-	119	465
1870-71	32	11	43	-	-	113	449
1871-72	37	18	55	-	-	131	468
1872-73	44	13	58	2	-	147	488
1873-74	26	21	47	1	-	147	519
1874-75	15	14	29	1	-	127	506
1875-76	12	14	26	2	-	134	532
1876-77	3	9	12	-	-	95	599
1877-78	5	6	11	-	-	96	575
1878-79	4	4	8	-	-	70	595
1879-80	3	2	5	-	-	53	620
1880-81	3	2	5	-	-	61	664
1881-82	5	3	8	-	-	71	763
1882-83	8	2	10	-	-	87	883

Academiejaar	Polen	Rusland	Polen en Rusland	Bulgarije	Joegoslavië (Servië en Montenegro)	Totaal aantal vreemde stu- denten	Totaal aantal Belgische en vreemde stu- denten
1883-84	11	3	14	-	-	86	917
1884-85	11	4	15	3	-	88	890
1885-86	5	2	7	13	-	76	840
1886-87	4	3	7	17	3	79	892
1887-88	2	2	4	27	3	86	791
1888-89	2	2	4	21	4	92	857
1889-90	2	2	4	20	6	88	883
1890-91	1	-	1	19	4	85	788
1891-92	1	-	1	23	3	112	739
1892-93	1	4	5	25	2	123	672
1893-94	2	4	6	28	2	140	660

1894-95	3	4	7	28	1	136	649
1895-96	4	2	6	28	3	131	676
1896-97	2	4	6	39	4	113	689
1897-98	3	4	7	39	6	111	701
1898-99	6	2	8	44	8	120	743
1899-00	3	3	6	34	6	110	757
1900-01	5	3	8	24	3	117	802
1901-02	2	6	8	14	4	92	805
1902-03	11	10	21	9	4	93	826
1903-04	16	13	29	4	1	97	870
1904-05	8	14	22	3	1	102	902
1905-06	25	31	56	6	3	142	917
1906-07	31	32	63	24	7	199	973
1907-08	42	44	86	46	6	246	1056
1908-09	39	44	83	57	7	248	1097
1909-10	33	46	79	67	8	262	1140
1910-11	36	48	84	63	5	273	1177

Academiejaar	Polen.	Rusland	Polen en Rusland	Bulgarije	Joegoslavië (Servië en Montenegro)	Totaal aantal vreemde stu- denten	Totaal aantal Belgische en vreemde stu- denten
1911-12	33	44	79	72	5	287	1223
1912-13	64	40	104	37	3	298	1253
1913-14	67	79	146	53	10	365	1315

Wanneer men de tabel van de ingeschreven studenten overloopt en de soms grote aantallen Slavische studenten constateert, dan stelt men dadelijk de vraag wat de aanleiding is geweest van deze uittocht.

Onze beknopte publikatie leent zich er jammer genoeg niet toe om een uitvoerige evaluatie te geven. Zulks zou immers allereerst een grondig historisch onderzoek impliceren over de politieke constellatie en onderwijssituatie in de Oosteuropese landen.

Bovendien zou een vergelijkende studie van het hoger onderwijs in diverse Westeuropese landen moeten gemaakt worden.

Toch poogden we een historisch overzicht samen te stellen, waarin we enerzijds bepaalde politieke omstandigheden en onderwijsaspecten vermelden die een aanleiding zijn geweest voor deze exode en anderzijds systematisch verwijzen naar de ontwikkeling van het Slavisch studentencontingent aan de R.U.G.

Het historisch overzicht hebben we om staatkundige redenen ingedeeld in 2 hoofdstukjes; Polen en Rusland behandelen we daarbij samen wegens volgende overwe-

gingen :

- Tussen 1855 en 1914 was een deel van Polen geannexeerd door Rusland. Ongeveer alle Poolse studenten zijn afkomstig uit Russisch-Polen. Gezien deze situatie vielen Poolse onderwijsaangelegenheden volledig onder het beleid van de Russische regering.
- Bij het vaststellen van Poolse of Russische nationaliteit werden we bijvoorbeeld geconfronteerd met problemen zoals studenten geboren in Polen maar wonende in Rusland en vice versa. Wij hebben de voorkeur gegeven aan een indeling op basis van staatsburgerschap.

Volledigheidshalve hebben we dan ook een tabel toegevoegd met het aantal Poolse en Russische studenten samen. Vaak zullen we in onze tekst verwijzen naar het contingent Polen en Russen.

Wat betreft de lokalisatie van de steden zijn we als volgt te werk gegaan : de geannexeerde Poolse steden die na de bevrijding gerekend werden tot het onafhankelijk Polen, beschouwden we als Pools. Litauwen dat bijvoorbeeld uiteindelijk aan de USSR bleef toebehoren, hebben we als Russisch beschouwd.

21.
Aan de hand van de tabel kan men drie grote periodes onderscheiden in de ontwikkeling van de Slavische studentenaangroei :

- Voor Polen en Rusland

1860-1876 : overwegend 20 à 40 inschrijvingen

1876-1902 : zelden meer dan 10 inschrijvingen

1902-1914 : overwegend 30 à 100 inschrijvingen

- Voor de Balkanlanden

1886-1902 : overwegend 20 à 40 inschrijvingen

1902-1906 : minder dan 10 inschrijvingen

1906-1914 : overwegend 30 à 70 inschrijvingen.

Wat de Balkanlanden betreft hebben we enkel Bulgarije behandeld, wegens het klein aantal Servische studenten.

Het onderzoek naar de mogelijke oorzaken van de Slavische uittocht sluiten we af met enkele gegevens over culturele en industriële betrekkingen die de R.U.G. en de Slavische landen, al dan niet rechtstreeks met elkaar onderhielden.

I. Polen en Rusland

1860-1876

De overwinning van Rusland op Zweden en de drie verdelingen van Polen in de loop van de 18e eeuw hadden voor gevolg, dat de Baltische staten en een deel van Polen geannexeerd werden door Rusland.

Na een mislukte Poolse opstand in 1831, waar de verpoolste Litauwse adel zich bij aansluit, kent men een grote emigratiebeweging naar Frankrijk. De culturele repressie laat zich voelen : de universiteit van Wilna wordt datzelfde jaar gesloten om in 1835 heropend te worden onder de rechtsbevoegdheid van de universiteit van Kiew. Russisch wordt de voertaal op school en het is verboden om in Krakow of in het buitenland te studeren, met het gevolg dat veel Poolse studenten naar Sint-Petersburg en Kiew trekken.

Vanaf de jaren 1860 merken we dat er Polen en enkele Russen zich laten inschrijven aan de R.U.G.. Onder degenen die uit Rusland komen, noteren we jaarlijks 1, 2, 3 à 4 Litauwers en enkelen die geboren zijn in Kiew maar zich beschouwen als Polen.

In 1863 breekt er opnieuw een Poolse opstand uit. Een gedeelte van de in Gent ingeschreven Polen verlaat de universiteit om deel te nemen aan de rebellie; verscheidenen zullen er de dood vinden (Rapport rector Roulez, 1864, p.14). Voor het academiejaar 1863-1864 tellen we slechts 10 inschrijvingen vanuit Polen. Amper 5 Slavische studenten laten zich dat jaar voor het eerst inschrijven, waaronder één Pool (respectieve plaatsen van herkomst : Sint-Petersburg, Odessa (2), Irkoutsk en Warschau).

Tussen 1869 en 1874 worden de universiteit van Warschau en alle secundaire scholen het slachtoffer van het russificatieproces. Na 1884 komen de andere Poolse scholen aan de beurt. De universiteit van Warschau wordt onder de rechtsbevoegdheid van de Moskouse universiteit heropend in 1869.

Op het einde van de jaren 1850 is er een grote verstrenging waar te nemen aan de universiteiten : afschaffing van een aantal vakken, invoeren van inschrijvingsgelden, militaire klederdracht, aanstelling van een "moraalinspecteur"; er is tevens een daling van het studentenaantal waar te nemen, behalve in de theologie en de geneeskunde (Johnson, p.78). Een

historicus schrijft dat de Russische universiteiten in vergelijking met de Westeuropese universiteiten op dat ogenblik van een vrij laag niveau waren, maar rond 1880 konden ze reeds rivaliseren met de beste Amerikaanse universiteiten (geciteerd door Johnson, p.139).

In 1863 worden de universitaire statuten herwerkt naar Duits en Frans model; men vraagt de mening van buitenlandse opvoedkundigen en laat de eigen specialisten en wetenschappers rondreizen in het buitenland (Alston, p.51). De universiteiten en de studenten beschikken thans over meer vrijheden en faciliteiten. De regering negeert echter twee voorstellen : het vormen van studentenorganisaties en het toelaten van meisjes waarvan de eersten in 1860 op de universitaire banken waren verschenen.

De toenmalige minister van oorlog, Miliutin, zal als reactie zijn medische legerscholen openstellen voor meisjesstudenten (Atkinson, p.43). Andere instellingen nemen ook meisjes op, zoals een hoger instituut voor geneeskunde en verpleegkunde te Sint-Petersburg dat een 200 studenten telt (Johnson, p.146). Veel meisjes echter verkiezen om in het buitenland te

studeren.

Heel deze onderwijsgeschiedenis moet men echter begrijpen binnen het politiek-cultureel-economisch kader van die tijd : het Russisch debâcle in de Krimoorlog (1854-1856) doet de machthebbers besluiten dat opvoeding, onderwijs en militaire macht samenhangen (Mc Clelland, p.18); de afschaffing van de lijfeigenschap in 1861 creëert een verarmde of geruïneerde landadel, die thans heil zoekt in onderwijs; de opkomst van de industrialisatie vereist tevens een grotere beroepsvorming.

De prangende vraag naar en het belang van onderwijs wordt intenser aangevoeld, terwijl het regeringsbeleid afwisselend ageert met progressieve initiatieven en reactionaire maatregelen.

1876-1902

Deze periode overlapt ongeveer een kwarteeuw geschiedenis van het Russische rijk : 1882-1905 wordt gekarakteriseerd als de periode van een culminerende, reactionaire politiek, waar men hoofdzakelijk aandacht heeft voor de groeiende industrialisatie, de uitbreiding van het orthodox geloof en de strijd tegen re-

volutionaire ideeën.

Tussen 1882-1897 is echter de grootste repressie waar te nemen die het eerst gevoeld wordt in de universiteiten, de scholen en de pers. De autonomie van de universiteiten wordt ongeveer volledig beknot : benoemingen van het docerend korps en de toelating van studenten zijn afhankelijk van de politieke betrouwbaarheid. Russische studenten die onbetrouwbaar worden geacht, zendt men naar Dorpat of Warschau waar een strengere controle heerst (Johnson, p.158).

Een numerus clausus wordt aan de universiteiten ingevoerd, waardoor vooral nationaal-religieuze minderheidsgroepen, alsmede de midden- en lagere klasse getroffen worden (Mc Clelland, p.15). Gewaardeerde wetenschappers emigreren : bioloog I.I. Mechnikov vertrekt naar het Pasteur Instituut te Parijs waar hij in 1908 een Nobelprijs ontvangt. Historicus P.G. Vinogradov krijgt een leerstoel aangeboden te Oxford. De wiskundige S. Kovalevskaja wordt professor aan de universiteit van Stockholm (Mc Clelland, p.62).

Ook het meisjesonderwijs heeft het hard te verduren. Sinds de eerste repressie in 1863 zijn velen vertrokken naar Parijs en Zürich. De Sorbonne telt bijvoor-

beeld in 1889 152 meisjesstudenten waarvan 2/3 Russische studenten (Lapidus, p.30). In dit verband willen we even naar Kropotkins memoires verwijzen, waarin hij een levendig beeld schetst van de meisjes die zowel in als buiten Rusland ijveren voor toelating tot hoger onderwijs (Kropotkin, deel II, p.261-269).

Herhaaldelijk wordt hen de toegang ontzegd, maar tegen het eind van de 19e eeuw (tengevolge van feministische inspanningen, emancipatie van de lijfeigenen, verstedelijking, persoonlijke economische behoeften) stijgt de vraag naar opgeleide vrouwen (Alston, p. 204; Lapidus, p.31; Atkinson, p.54). Ondanks enkele opflakkingen tegen hoger onderwijs voor meisjes gedurende het eerste decennium van de 20e eeuw staan er toch heel wat cursussen op het tertiair niveau open (Lapidus, p.30; De Maegd, p.318). Sommige historici beweren zelfs dat het Russisch secundair en hoger onderwijs voor meisjes dit van andere Europese landen evenaarde of zelfs overtrof (Mc Clelland, p.124, voetnoot 26).

In het laatste kwart van de 19e eeuw blijken de joden de meest geïndustrialiseerde etnische groep te zijn

in het rijk. Zij leefden in een "vestigingsgebied" (Polen en Zuidwest-Rusland), toegewezen gedurende de regering van Catherina de Grote. Sinds 1861 hadden zij de toelating verkregen om buiten dit gebied te wonen, indien ze in het bezit waren van een diploma hoger onderwijs (Mc Clelland, p.34).

In de onderwijskringen van Wilna, Warschau, Riga, Odessa, Kharkov en Kiew vormden zij een belangrijk deel van de bevolking : steden zoals Grodno, Kovno, Minsk, Witebsk en Wilna waren in feite joodse enclaves (Alston, p.121).

Tussen 1881 en 1888 en ook later werden er allerlei maatregelen getroffen tegen joden. Een historicus oordeelt dat er tussen 1881 en 1882 niet minder dan 225.000 joodse families Rusland verlieten (geciteerd door Johnson, p.160). Gezien hun grote verstedelijking konden de joden het best gebruik maken van de onderwijsmogelijkheden. In 1886 wordt dan ook een numerus clausus ingesteld tegen joodse studenten : 10 % van het totaal aantal studenten mocht jood zijn aan de universiteiten gelegen in het "vestigingsgebied"; 2 % aan de universiteiten Moskou en Sint-Petersburg; 5 % aan de andere universiteiten. Het

25.

jaar daarop werd het secundair onderwijs ook het slachtoffer van deze politiek. De lokale autoriteiten slaagden er echter vaak in deze opgelegde percentages te ontlopen (Mc Clelland, p.16, p.104). We konden niet nagaan in welke mate de Russische en Poolse studenten in Gent van joodse afkomst waren. Wanneer we evenwel de namen van deze studenten als criterium gebruiken, dan noteren we vanaf 1905 heel frequent achternamen zoals Falkenstein, Liebersohn, Kagan, Lewi, Gelberg, Goldberg enz. of voornamen zoals Chaim, Chaja, Perel, Rebecca, Salomon, Samuel, Joevel, Schlioma, Moise, Elie. Heel veel Slavische studenten - al dan niet joden - pasten hun Slavische of Hebreeuwse voornaam aan : Theodore voor Todor, Serge voor Sergej, Paul voor Pavel, Jean voor Jan, Perle voor Perel enz. (hetgeen voor ons de zaak niet duidelijker maakte).

Naar het einde van de jaren 1870 begint men een merkelijke en blijvende daling waar te nemen van het aantal Belgische en buitenlandse studenten. De algemene daling verklaart de universitaire overheid door het feit dat steeds minder studenten zich aanmelden voor de zgn. voorbereidende en bijzondere scholen.

Een identieke evolutie is overigens ook aan buitenlandse universiteiten waar te nemen (Rapport 1880 prof. Wouters, p.90).

Het klein aantal Russische en Poolse studenten schrijft rector Soupart toe aan de speciale maatregelen die door de Russische regering werden genomen om de studenten binnen haar landsgrenzen te houden (Rapport 1879 rector Soupart, p.4). De Russische regering roept onder andere de meisjesstudenten terug uit Zürich, omdat men de invloed vreest van de zich aldaar ontwikkelende revolutionaire ideeën (Kropotkin, p. 266; De Maegd, p.317).

Vanaf 1890 stijgt het aantal buitenlandse inschrijvingen opnieuw, maar het aantal Polen en Russen varieert slechts van 1 tot 9 studenten.

Naar ons oordeel kan men deze evolutie verklaren door :

- a) de voortzetting van de Russische politiek in verband met het verlenen van uitreisvisa; b) de toenemende aandacht voor de organisatie van het lager en hoger technisch onderwijs waarover sommige historici oordelen dat het niveau van de toegepaste wetenschappen bij het uitbreken van wereldoorlog I vrij zwak ontwikkeld was (Mc Clelland, p.63); c) de economische crisissen waar-

door Rusland soms werd getroffen, zoals de grote depressie in 1873, een ietwat kortere crisis in 1882 en de weinig bemoedigende situatie rond 1890 (Falkus, p.53).

1902-1914

Vanaf 1896, zo meent een historicus, zou er geen normaal academisch leven bestaan hebben (geciteerd door Johnson, p.176). De universiteiten worden tijdelijk gesloten, professoren krijgen of vragen ontslag; studenten worden opgesloten of verbannen (zo worden na enkele rellen aan de universiteiten Moskou en Sint-Petersburg 405 studenten gevangengenomen en 105 naar Siberië gezonden). Drie jaar later komen 13.000 studenten op straat, wat vrij veel is wanneer men weet dat er toen minder dan 16.000 universiteitsstudenten waren. Als reactie zal Nicholas II het bevel geven de stakers bij het leger in te lijven (Johnson, p.177).

Gedurende het eerste decennium van de volgende eeuw blijft de situatie chaotisch : de stakingen en opstanden nemen uitbreiding over het ganse rijk. In 1901, 1905, 1906 en 1911 worden de meest repressieve

maatregelen tegen de universiteiten ingetrokken.

Op dat ogenblik merken we echter een vermeerdering van het aantal Poolse en Russische studenten aan de Gentse universiteit. Voor het academiejaar 1902-1903 tellen we 14 nieuwe inschrijvingen waarvan 9 uit Polen. Voor 1905-1906 noteren we reeds 41 nieuwe inschrijvingen op een totaal van 56 Russische en Poolse studenten : 24 eerste inschrijvingen voor 1 jaar, 2 voor 3 jaar en de overigen voor 4, 5, 6 en 7 jaar.

In 1905 gaf de Russische regering trouwens het bevel om alle hoger onderwijsinstellingen te sluiten tot eind 1906 (Mc Clelland, p.101). Op dat ogenblik zal het Belgisch ministerie van binnenlandse zaken een namenlijst vragen van de Russische studenten. De inspecteur-beheerder van de Gentse universiteit antwoordt echter dat hij zich bij de inschrijving niet bezighoudt met de nationaliteit van de student (Archief R.U.G., 1905-1906, doos 114, 325).

Op 15 september 1908 zal L. Boaĩrski, correspondent voor enkele Russische kranten, enige informatie vragen aan de rector van de Gentse universiteit over de toelatingsvoorwaarden. Hij wil enkele artikels publiceren

over de mogelijkheid voor Russische studenten om in België te studeren wegens de ingevoerde numerus clausus in Rusland en het tekort aan Russische universiteiten (Archief R.U.G., 1907-1908, doos 129, 325).

Tot en met het academiejaar 1911-1912 noteren we jaarlijks een 20 à 30 nieuwe inschrijvingen op een totaal van 70 à 80 Russische en Poolse studenten. Het is duidelijk dat een relatief groot aantal studenten 3, 4, 5 en meer jaar aan de universiteit blijft studeren. Voor deze periode nemen slechts 6 à 10 studenten een inschrijving voor 1 jaar.

Voor de academiejaren 1912-1913 en 1913-1914 stellen we een identieke evolutie vast, maar voor een groter aantal studenten : respectievelijk 58 en 79 nieuwe inschrijvingen op een totaal van 107 en 149 Poolse en Russische studenten.

Dit fenomeen is het gevolg van een nogal reactionair gevoerde politiek van de twee Russische ministers van onderwijs, Schwartz (1908-1910) en Kasso (1910-1914). Schwartz beperkt de vrijheid van de studenten; aan meisjes wordt de toegang ontzegd tot alle universiteitscursussen; maatregelen tegen joden, die vier jaar geleden waren afgeschaft, worden opnieuw van kracht.

In 1911 laat Kasso duizenden studenten schorsen.

Al deze acties veroorzaken een grote bitterheid en demoralisatie in het academisch onderwijs (Johnson, p.190-191; Mc Clelland, p.105-106).

Deze chaotische onderwijstoestanden worden vaak als oorzaak aangehaald in de aanvragen van Slavische studenten om in het buitenland te kunnen studeren. Een student van de polytechnische school te Warschau voegt er in zijn schrijven aan toe, dat alle scholen en universiteiten werden gesloten tengevolge van de Poolse studentenstakingen voor het behoud van hun taal in het onderwijs (Archief R.U.G., 1906-1907, doos 121, 325); een school werd gesloten te Riga (Archief R.U.G., 1906-1907, doos 121, 325); lessen werden geschorst te Kiew (Archief R.U.G., 1907-1908, doos 129, 325); ondanks geslaagd toelatingsexamen aan de universiteit te Sint-Petersburg wordt hij niet aanvaard wegens joodse afkomst (Archief R.U.G., 1908-1909, doos 136, 325); de Realschulen in Polen werden geëlimineerd (Archief R.U.G., 1909-1910, doos 142,325); een joodse organisatie voor uitwijkelingen in Odessa vraagt of het noodzakelijk is een toelatingsexamen af te leggen voor gediplomeerden van handelsscholen,

Realschulen of gymnasia (Archief R.U.G., 1912-1913, doos 165, 329).

Men merkt dat er zich in deze jaren een duidelijk Russisch-Pools emigrantenfenomeen begint te ontwikkelen.

Op 3 februari 1914 richt de "Russische Studentenzeitung" in Berlijn een brief aan de rector : Russische verenigingen en bepaalde sociale kringen in Rusland plannen een congres te Parijs om tot een betere spreiding te komen van hun studenten. Daar diverse Westeuropese universiteiten soms af te rekenen hebben met overbezette faculteiten, vraagt men of Gent bereid is studenten op te nemen voor zomer- en wintersemesters.

De ingestelde numerus clausus tegen vreemde studenten in het Pruisisch hoger onderwijs doet de Belgische regering vrezen voor een toestromen van vreemde studenten. De minister van onderwijs stelt de Belgische universiteiten de volgende vraag : "Is het groot aantal studenten een voordeel of een nadeel voor de universiteit en indien een nadeel, welke maatregelen moeten genomen worden ?" Het jaar voordien had de minister er reeds op aangedrongen een strenge controle uit

te oefenen bij de beoordeling van buitenlandse diploma's (Archief R.U.G., 1912-1913, doos 165, 325). De rector is het oordeel toegedaan, dat de vreemde studenten aan de Pruisische universiteiten hun studies zullen verder zetten in Duitsland, Zwitserland en Oostenrijk. De verschillende faculteiten antwoorden unaniem, dat het aantal vreemde studenten een voordeel is zolang hun aanwezigheid de Belgische student niet schaadt, de labo's en het personeel worden uitgebreid en de toelatingsexamens verstrengd worden (Archief R.U.G., 1913-1914, doos 172, 324). Het is echter duidelijk dat op de vooravond van wereldoorlog I de aangroei van het buitenlands studentencontingent, in het bijzonder dit van de Russen en de Polen, zowel bij de Belgische regering als in de universiteiten zelf, voor het eerst een zekere veront- rusting zaait.

II. Bulgarije

1886-1902

Voor het onderzoek van de Balkanlanden zullen wij voornamelijk de Bulgaarse studenten behandelen, vermits de Joegoslaven (Serven en enkele Montenegrijnen) slechts een heel klein aantal landgenoten naar de Gentse universiteit hebben uitgezonden.

Het feit dat Bulgarije en Servië pas relatief onafhankelijk werden in de tweede helft van de 19e eeuw, na een eeuwenlange Osmaanse bezetting, verklaart reeds waarom het onderwijs er weinig ontwikkeld was. In 1835 werd in Bulgarije de eerste tekenschool geopend. In 1876 telde het land een 1.500 lagere scholen, tientallen middelbare scholen en enkele gymnasia. Er bestond een handelsschool in Svishtov en er waren kweekscholen te Stip en Plovdiv (Dimitrov, p.170). De eerste cursussen op tertiair niveau werden in 1888 te Sofia georganiseerd. Een jaar later ontstond een hogere school, welke het embryo werd van de huidige Kliment Ochrid Universiteit. In 1894 kon men er aan drie faculteiten studeren : de historisch-filoso-

fische faculteit, de natuurwetenschappelijke en wiskundige faculteit (°1889) en de rechtsfaculteit (°1892).

Landbouw, diergeneeskunde en theologie zouden er pas op het programma komen vanaf 1923 (Bochkov, p.21; Monedchikova, p.247-249).

In het midden van de 19e eeuw vormde zich een intelligentsia, zowel in het bezette Bulgarije als in de emigratiecentra; de meesten uit die groep hadden hun universitaire studieën beëindigd in Centraal en West-Europa. Men trof diverse emigratiecentra aan in Rusland, Roemenië, Servië, Oostenrijk, Griekenland en Turkije, die ofwel pro-Russisch of pro-Westers georiënteerd waren. In Odessa bijvoorbeeld, waar een grote Bulgaarse gemeenschap leefde, hield een vereniging zich in hoofdzaak bezig met het onderwijs van de Bulgaarse jeugd in Rusland, met reëtering en eventuele repatriëring naar Bulgarije (Dimitrov, p.198). Om de invloed van westerse denkpatronen bij de Balkanjeugd te onderscheppen zou de Russische regering het Richelieu Lyceum in 1865 laten omvormen tot de universiteit van Odessa (Mc Clelland, p.19; Alston, p.69).

Wanneer het overwegend agrarisch Bulgarije in 1876 staatkundig bevrijd wordt, begint men er een trage en gedeeltelijke industriële en culturele evolutie waar te nemen. Een Balkanprovincie als Oost-Roemenië dat nog onder het Turkse juk leefde, zal studiebeurzen toekennen aan studenten die in het buitenland willen studeren (Dimitrov, p.256).

Het is pas vanaf 1885 dat een onafhankelijk Bulgarije zijn binnenlandse en buitenlandse politiek zal openstellen voor een zeker modernisme : het maakt zich los van de Russische invloedssfeer en sluit economische overeenkomsten met enkele Westeuropese landen. De Bulgaarse industrie telde op dat ogenblik amper een tiental textielwerkplaatsen in Gabrovo en Sliven (Dimitrov, p.279).

De eerste Bulgaarse studenten treffen we in Gent aan in de jaren 1870. Vanaf 1886 begroet de universiteit er jaarlijks een twintigtal. Daar er ook in Bulgarije nog geen gedetailleerde landkaarten bestaan, zijn het de studenten van "les pays neufs" die het voorstel indienen of er wat meer praktische oefeningen kunnen gegeven worden in de meetkunde (Archief R.U.G., briefwisseling 6E20/2, brief van 31 aug. 1899). Ook de

Bulgaarse minister van onderwijs Jifkon komt verschillende Belgische onderwijsinstellingen bezoeken (Archief R.U.G., 1890-1891, doos 51, 133).

Voor de periode 1886-1900 variëren de nieuwe inschrijvingen tussen de 4 en de 12, uitgezonderd in 1896-1897 waar we 17 nieuwe inschrijvingen tellen. 1 à 3 studenten nemen slechts een inschrijving voor één jaar; de anderen blijven over het algemeen 3, 4, 5 à 6 jaar.

1902-1906

Tussen 1902 en 1906 komen er heel weinig Bulgaren in Gent studeren. Deze trend merken we reeds bij de eeuwwisseling, waar we zowel in 1900 als in 1901 slechts één nieuwe inschrijving noteren, alhoewel een aantal Bulgaren hun studies aan onze universiteit verder zetten. Een directe verklaring konden we niet achterhalen. Naar onze mening zijn bepaalde factoren van enig belang geweest : de economische crisis waarin het land verkeerde, de antidemocratische tendensen in de binnenlandse politiek, de hernieuwde toenadering tot Rusland en de Macedonische kwestie in 1903.

1906-1914

Vanaf 1906 schrijven er zich opnieuw een 30-tal studenten in, wat in de latere jaren zal aangroeien tot 60 à 70 Bulgaren. Opnieuw treffen wij een zekere regelmaat aan : 20 à 25 nieuwe inschrijvingen, waarvan slechts 2 à 6 jongens voor 1 jaar en de grote meerderheid voor 3, 4, 5 of 6 jaar.

Het academiejaar 1912-1913 vormt een uitzondering : we noteren weliswaar 15 nieuwe inschrijvingen, maar slechts op een klein totaal van 37 studenten. Deze vermindering is toe te schrijven aan de Balkanoorlogen.

Op 5 oktober 1912 breekt de eerste Balkanoorlog uit tegen de Turken. Tussen 2 en 14 oktober worden de Balkan-studenten via een ad valvas-bericht opgeroepen om zich aan te melden bij hun ambassades. Uiteindelijk moeten onder de Bulgaren enkel de reserve-officieren en soldaten zich naar hun regiment begeven. Op 17 mei 1913 wordt het vredesverdrag met Turkije ondertekend. In juni laait echter de tweede Balkanoorlog op (ook bondgenotenoorlog genoemd) welke een maand later wordt beëindigd.

Een 24 Bulgaarse studenten keren na een jaar onder-

breking in 1913 naar Gent terug. We noteerden één overlijden : Karaaboff Jelesko (°Stara Zagora), 20 j., 1909-1913, 1912 niet ingeschreven, 1913 werktuigkundig ingenieur 1e proef, overlijdt te Gent na een korte ziekte als gevolg van de Balkanoorlog (Archief R.U.G., 1910-1911, doos 188, 320).

Een meerderheid van de Bulgaren verlaat de "bijzondere scholen" na de 2e of 3e proef, al dan niet met een diploma op zak. Zij hadden overigens de naam de beste studenten te zijn onder de buitenlanders (Keelhof, p.15; Archief R.U.G., 1913-14, doos 172, 324).

III. Culturele en industriële betrekkingen tussen de R.U.G. en Slavische landen

Zoekend naar de mogelijke oorzaken van de Slavische uittocht stelden we tevens de vraag of de universiteit op één of andere wijze nog andere contacten onderhield met Oosteuropese landen. Behalve informatie over de Slavische studenten die binnen de universiteitsmuren kwamen studeren, vonden we toch ook enkele gegevens die erop wezen dat de Gentse Alma Mater soms geraadpleegd werd in verband met onderwijs, cultuur en industrie.

Meestal gaat het om bezoeken van professoren (Bulgarije, Polen, Tsjechoslowakije), congressen, vieringen, informatieve vragen, zoals bijvoorbeeld vanwege de Russische minister van onderwijs die een project uitwerkt voor de oprichting van een "hoger instituut voor bevallingen" en in dit verband iets meer wil weten over de organisatie en het studieprogramma van het medisch onderwijs voor vrouwen in het buitenland (Archief R.U.G., 1882-1883, doos 27, 329). Zo vraagt de Russische regering ook, naar aanleiding van de

44.
driehonderdjarige dynastie van de Romanovs, of de universiteit niet in het bezit is van geschreven bronnen, schilderijen enz. voor een artistiek-historische tentoonstelling (Archief R.U.G., 1912-1913, doos 166, 57).

Volgens het Liber Memorialis van de R.U.G. blijken weinig professoren vóór 1913 contacten onderhouden te hebben met een Slavisch land.

De professoren W. Lebrun (Fac. Wetenschappen) en E. Eeman (Fac. Geneeskunde) kregen een reisbeurs naar Praag. Professor J.F. Heymans (Fac. Geneeskunde) studeerde, vóór zijn benoeming aan de R.U.G., onder andere ook in Moskou en Sint-Petersburg.

Professor F. Huet (Fac. Letteren en Wijsbegeerte) werd in 1863 de taak van opvoeder toegewezen over Milan Obranovitch, neef van prins Michael van Servië. Wanneer deze zijn oom moest opvolgen, vergezelde professor Huet hem in 1868 in de functie van gouverneur van Beograd.

Professor M. Lauwick (Fac. Rechten, School voor Handelswetenschappen) verbleef enkele weken in Rusland met een opdracht van de Belgische regering "de betrekkingen bestuderen van kapitaal en arbeid en

inlichtingen inwinnen omtrent de toestand van nijverheidsondernemingen waar Belgisch kapitaal in betrokken was" (Archief R.U.G., Rapport 1928-1929, p.50; 1909-1910, doos 141, 200).

Het belang van de Belgische industriële aanwezigheid in het buitenland wordt ook beklemtoond in het verslag van professor Eeman : "Mais il faut encore ajouter que l'industrie belge manifesta depuis quelques années une forte tendance à essaimer à l'étranger; il suffit de citer nos établissements de métallurgie et de produits chimiques en Russie, les Compagnies de tramways électriques et de chemins de fer, les usines à gaz et les distributions d'eau réparties dans le monde entier, ..." (Archief R.U.G., Rapport, 1919, p.40).

In het kader van deze ontwikkeling zou de universiteit voor het academiejaar 1897-1898 een cursus Russisch en een cursus Chinees creëren. De cursus Russisch werd gedoceerd door ir. J. Taitsh, docent aan het Hoger Instituut voor Handel te Antwerpen ((°1867 Nikolajew (R), sinds 1889 woonachtig in België (Liber Memorialis; Archief R.U.G., 1898-1899, doos 75, 142)).

40.
Vanaf de tweede helft van de 19e eeuw kent Rusland een enorme industriële ontwikkeling. De Russische handelsovereenkomsten met diverse landen veroorzaakt dan ook een grote Russische afhankelijkheid van deze landen. De belangrijkste buitenlandse investeringen rond 1890 komen van Frankrijk en België (Falkus, p. 72).

Belgische maatschappijen, die een filiaal hebben in één van die landen, vragen soms het oordeel van de universitaire overheid bij eventuele aanwerving van Belgische of Slavische oud-studenten (Archief R.U.G., 1886-1887, doos 68, 321; 1899-1900, doos 80, 321; 1901-1902, doos 89, 321).

Reeds vóór 1870 maakten Gentse afgestudeerden carrière in het buitenland, waaronder sommigen "ont rempli des missions importantes en Russie ..." (Archief R.U.G., Rapport, 1868-1869, p.6). Omstreeks 1900 zal het ministerie van buitenlandse zaken de universiteit verzoeken een uitgebreid verslag op te maken in verband met de tewerkstelling van Belgische gediplomeerden in het buitenland. Dankzij de vereniging "Association des ingénieurs de Gand", die beschikt over een lijst

47.
van afgestudeerden vanaf 1884, weten we dat er tussen 1890 en 1900 zeker vier Gentse ingenieurs wegtrokken naar Rusland (1891 Donetzbekken; 1892 Ekaterinaslav; 1895 Oklavaia; 1898 Mariampol).

Eén van deze Gentse ingenieurs is Jules Puissant d'Agimont d'Heer et Herlett, afgestudeerd in 1894. Meer dan 10 jaar zal hij in Rusland werken tot de revolutie hem in 1918 verjaagt. Wanneer hij het beheer krijgt over de Plaatijzer- en Staalfabriek in de Hoogovens van Konstantinovka in het Donetzbekken, blijkt hij de jongste directeur te zijn in heel Rusland (Quintijn, p.48).

De faculteiten betreurden het, dat er officieel weinig hulp werd verleend aan deze Belgische emigranten. De rector meende nochtans dat een dergelijke expansie uiterst positief was voor de Belgische industrie en stelde voor enerzijds beurzen toe te kennen en anderzijds een beroep te doen op de Belgische consulaten om vacante plaatsen te signaleren (Archief R.U.G., 1899-1900, doos 80, 325).

VERDELING VAN DE SLAVISCHE STUDENTEN PER FACULTEIT (eerste inschrijving)

---

	genees- kunde	letteren en wijsbegeerte	rechten en han- delswetenschappen	wetenschappen	toegepaste wetenschappen
Bulgarije	8	2	19	7	274
Joegoslavië	-	-	2	2	42
Polen	1	1	16	9	346
Rusland	2	2	15	12	300
Totaal	11	5	52	30	962

I. Verdeling over de verschillende faculteiten

Faculteit Geneeskunde

De faculteit van de Geneeskunde ontvangt 8 Bulgaren.

P. Vltcheff studeert er 5 jaar en behaalt zijn tweede en derde doctoraat met de grootste onderscheiding.

H. Djodjonov verblijft er zes jaar en doet ook zijn drie doctoraten.

Bulgaren konden trouwens in 5 jaar afstuderen, indien hun Bulgaars diploma equivalent was met het kandidaatsdiploma in de natuurwetenschappen (Archief R.U.G., 6D1/1, Verslag faculteitsvergadering geneeskunde, 24-12-1912).

C. Baharova vermeldt haar voorgangers Vltcheff en Djodjonov in haar aanvraag om hetzelfde regime te kunnen genieten (Archief R.U.G., 1911-1912, doos 153, 325). We kunnen daaruit afleiden dat deze mensen op één of andere wijze met elkaar in contact stonden of dezelfde soort beurs genoten.

- 1855-1857   Rosenstern Maurice °Gdansk (P), 34 j.
                                 °Berlijn
- 1875   Memmert Eugene °Odessa (R), 21 j.
                                 1876-1881 Bouwkundig ingenieur
- 1887-1891   Vltcheff Pavel °Etropol (B), 22 j.
- 1893   Zotzoff Dimitre °Wratsa (B), 20 j.
- 1896   Konstantinoff Michael °Pazardjik (B), 21 j.
- 1898-1902   Djodjonov Houban °Sevlievo (B), 20 j.
                                 1897 voorbereidende scholen
- 1909-1910   Tchernomordik Cecile °Ekaterinadar (R)
                                 zie meisjesstudenten
                                 1907-1908 natuurwetenschappen
- 1911   Baharova Constantina °Roustchouk (B)
                                 zie meisjesstudenten   (nu : Rousse)
- 1912   Novakoff Todor °Choumla (B), 20 j.
- 1912   Koucheff Simeon °Turnowo (B), 20 j.
- 1913   Tcherneff Stefan ° ? (B), 20 j.

Faculteit Letteren en Wijsbegeerte

Slechts 5 studenten schrijven zich in. Enkel Dunin en Delidelvoff volgen er ook het doctoraat.

- 1871-1873   Dunin Felix °Wladimir (R), 22 j.
- 1873-1874   Reiski Etienne °Radom (P), 20 j.
- 1888-1890   Delidelvoff Draghia °Koprivchtitza (B), 25 j.
- 1892   Lekoff Dimitre °Smolska (B), 23 j.
                                 (afzonderlijke cursus)
- 1905-1907   Tchiboukearian Daniel °Armenie (R), 21 j.
                                 1908 lic.pol.wet.

Faculteit Rechten

Voor de faculteit Rechten noteren we 52 inschrijvingen, waarvan 26 bestemd zijn voor de afdeling Handelswetenschappen. Vanaf 1896 begint de Russische regering immers een heel net op te bouwen van handelsscholen. Tussen 1907-1914 kennen die instellingen het snelste groeitempo vergeleken met andere onderwijstypes (Mc Clelland, p.44-45).

Een aantal Slavische studenten had zich voordien reeds ingeschreven aan andere Westeuropese universiteiten.

De student J. Jovitchevitch bijvoorbeeld studeerde aan het lyceum te Constantinopel, daarna ruim 2 jaar rechten aan de universiteit van Belgrado en vervolgens legde hij enkele examens af aan de universiteit van Genève; een doctorstitel in Genève behalen, waar het leven overigens veel duurder was, nam meer tijd in beslag; een doctoraat verwerven te Gent had volgens Jovitchevitch meer aanzien dan een licentie te Genève (Archief R.U.G., 1910-1911, doos 142, 301).

J. Barouck studeerde eerst aan een Bulgaars staats-

52.
gymnasium, verbleef vervolgens enkele semesters
aan de universiteiten van Berlijn, Zürich en
Genève (Archief R.U.G., 1910-1911, doos 142, 301).

- 1869 Plater Roman °Warschau (P), 22 j.
pol. en adm. wet.
- 1871-1872 Rulikowski Zdislas ° ? (P), 21 j.
rechten
- 1875 Sokolnicki Alphonse ° Warschau (P), 19 j.
rechten
- 1886-1888 Zagoroff Dimitre °Stara Zagora (B), 22 j.
pol. en econ. wet., rechten
1889-1891 niet ingeschreven
1892 doctoraat rechten
- 1888-1890 Ivanoff Assen °Swistow (B), 21 j.
rechten
- 1889 Petkoff Stefan °Lowetsj (B), 25 j.
econ. wet.
1890 fac. wetenschappen
- 1889 Tcherneff Angel °Turnowo (B), 25 j.
econ. wet.
1890 fac. wetenschappen
- 1894-1898 Lambreff Nicolas °Pazardjik (B), 23 j.
pol. wet. en soc. wet., rechten
1896 niet ingeschreven
- 1894-1897 Ourmanoff Dimitre °Swistow (B), 19 j.
pol. en adm. wet.
- 1894-1895 Pachankoff Velitchko °Swistow (B), 19 j.
pol. wet.
- 1895 Peneff Dantcho ° ? (B), 29 j.
rechten
- 1896-1898 Mateitch Alexander ° ? (S), 20 j.
pol. wet.
- 1896 Papanoff Dimitre °Kazanlik (B), 21 j.
adm. wet.

- 1896-1899 Popoff Antoine °Provadija (B), 20 j.
pol. wet.
- 1897-1899 Nikoloff Alexander °Sevlievo (B), 20 j.
pol. wet.
- 1899-1901 Douroff Nicolas °Pestera (B), 25 j.
pol. wet. en adm. wet.
1910 afzonderlijke cursussen
- 1899 Kantkorski Michel °Irkoutsk (R), 21 j.
rechten
- 1899-1900 Pentcheff Nicolas °Turnowo (B), 23 j.
pol. wet. en adm. wet.
- 1902-1903 Apostolou Emmanuel °Stanimacha (B), 18 j.
soc. wet.
1898-1901 diploma burgerlijk ingenieur
- 1904 Marianowski David °Zlatopol (R), 21 j.
handelswet.
1905 niet ingeschreven
1906-1908 voorbereidende scholen
- 1906-1910 Pogassian Nicolas °Bakoe (R), 22 j.
handelswet.
- 1907-1908 Tchiboukarian Daniel °Armenie (R), 25 j.
pol. wet.
1905-1907 filosofie
- 1907-1909 Benislawski Constantin °Turnowo (B), 23 j.
rechten
- 1907 Slabodski Marie °Bialystok (P), 20 j.
(zie meisjesstudenten)
- 1907-1911 Korach, Kozak Pauline °Bialystok (P)
(zie meisjesstudenten)
- 1907 Simonoff Etienne ° ? (R), 23 j.
handelswet.
- 1907-1908 Falkenstein Jola °Kreuzburg (R)
(zie meisjesstudenten)
- 1908 Tchiboukarian Daniel °Armenië (R), 21 j.
1905-1907 filosofie
- 1908 Kieruczenko Marjan °Tomaszow (P), 21 j.
handelswet.

- 1908 Sverdloff Emma °Witebsk (R)
(zie meisjesstudenten)
- 1909-1911 Borodkine Nicolas °Jenisejks (R), 21 j.
handelswet.
- 1909 Chepse David °Zgierz (P), 20 j.
handelswet.
1910 niet ingeschreven
1911-1913 voorb. en bijz. scholen
- 1909 Jovitchevitch Jean °?, 26 j.
rechten
- 1909 Prantcheff Dianko °? (B), 20 j.
rechten
- 1910 Barouck Joseph °Pazardjik (B), 23 j.
rechten
- 1910-1913 Lew Rosalie °Bialystok (P)
(zie meisjesstudenten)
- 1911 Goldbar Henri °Warschau (P), 20 j.
rechten
- 1911-1913 Koeff Theodor °Sliven (B), 22 j.
handelswet.
- 1911 Krinski Simon °Lodz (P), 18 j.
handelswet.
- 1911-1913 Prager Mozes °Warschau (P), 22 j.
handelswet., cons.- en fin. wet.
- 1911 Zaloutski ? °Grodno (R), 22 j.
handelswet.
- 1912-1913 Janczewski Wenceslaw °Warschau (P), 23 j.
handelswet.
1908-1910 voorbereidende scholen
1911 niet ingeschreven
- 1912-1913 Levitan Miron °Simferopol (R), 24 j.
handelswet.
1909-1911 voorbereidende scholen
- 1912-1913 Ptak Romuald °Lublin (P), 20 j.
°Lezna (R)
handelswet.

- 1913 Contodinos Constantin °Philippopolie (B), 22 j.
handelswet. (nu : Plovdiv)
- 1913 Kahan Joseph ° ? (R), 19 j.
handelswet.
- 1913 Lewi Ludwick °Lodz (P), 19 j.
handelswet.
- 1913 Mostavlianski Chia °Sarnak (R), 17 j.
handelswet.
1912 voorbereidende scholen
- 1913 Sverdlov Arin °Witebsk (R), 18 j.
- 1913 Tchapnitski Perle °Bialystok (P)
(zie meisjesstudenten)
- 1913 Weyland Jacques °Lodz (P), 19 j.
handelswet.
- 1913 Wojdalinska Anna °Lublin (P)
(zie meisjesstudenten)

Faculteit Wetenschappen

In de faculteit Wetenschappen gaat de belangstelling van de 30 ingeschreven Slavische studenten vooral naar de natuurwetenschappen, wis- en natuurkunde en scheikunde.

Slechts 8 studenten (3 Bulgaren, 3 Polen en 2 Russische meisjes) zullen langer dan 1 à 2 jaar blijven aan de universiteit :

- Dantcheff J., na tweede doctoraat wis- en natuurkunde behaald te hebben met de grootste onderscheiding;

- Schischkoff T., idem als Dantcheff, maar met grote onderscheiding;
- Petcoff S., na tweede doctoraat natuurwetenschappen met onderscheiding;
- Horwitz M., na tweede doctoraat wis- en natuurkunde;
- Altzyller N., na tweede doctoraat wis- en natuurkunde;
- Liedtkie H., na eerste doctoraat scheikunde;
- Sverdloff E., na drie jaar kandidatuurstudie natuurwetenschappen en één jaar licentie handelswetenschappen;
- Tchernomordik C., na twee jaar natuurwetenschappen en twee kandidaturen geneeskunde.

1862	Kontkowski Michel °Sint-Petersburg (R), 22 j. scheikunde
1864	Ismailoff Wladimir °Woronesz (R), 21 j. scheikunde
1865-1866	Radziszewski Bronislas °Warschau (P), 28 j. scheikunde openbare verdediging doctoraat
1867-1968	Jani Michel °Soroki (R), 19 j. °Kisjenew (R) scheikunde daarna 5 jaar bijzondere scholen
1867-1868	Kristoffovitch Alexander °Odessa (R), 19 j. scheikunde

- 1867 Krotkoff Nicolas °Moskou (R), 20 j.
scheikunde
- 1874 Anjelovitch Georges °Smederevo (S), 22 j.
natuurwetenschappen
- 1874 Popoff Alexander °Odessa (R), 22 j.
natuurwetenschappen
(afzonderlijke cursussen)
- 1887 Bojadjeff Elie °Turnowo (B), 18 j.
scheikunde
- 1888 Sallabaacheff Vasil °Sliven (B), 19 j.
wis- en natuurkunde
daarna 3 jaar voorb. en bijz. scholen
diploma bouwkundig ingenieur
- 1889-1903 Dantcheff Jordan °Sliven (B), 18 j.
wis- en natuurkunde
- 1889-1903 Schischkoff Theodore °Sliven (B), 18 j.
wis- en natuurkunde
- 1890-1891 Tcherneff Angel °Turnowo (B), 26 j.
natuurwetenschappen
1889 econ. wet.
- 1890-1903 Petkoff Stefan °Lowetsj (B), 26 j.
natuurwetenschappen
1889 econ. wet.
- 1893-1897 Horwitz Maximilien °Warschau (P), 16 j.
wis- en natuurkunde
- 1894-1895 Vassitch Miodrag °Kragujevac (S), 29 j.
industriële scheikunde
- 1895 Sterling Paul °Warschau (P), 21 j.
natuurwetenschappen
- 1896 Konstantinoff Michel °Pazardjik (B), 21 j.
natuurwetenschappen
- 1902 Zelislawski Antoine °Warschau (P), 22 j.
scheikunde
- 1903 Stipulkowski Etienne °Warschau (P), 20 j.
wetenschappen (afzonderlijke cursus)
- 1905-1907 Sverdloff Emma °Witebsk (R)
(zie meisjesstudenten)

- 1907-1910 Altszyller Nathan °Warschau (P), 26 j.
wis- en natuurkunde
- 1907-1910 Tchernomordik Cecile °Ekaterinadar (R)
(zie meisjesstudenten)
- 1908 Bourlakova Neonila °Armawir (R)
(zie meisjesstudenten)
- 1910 Natanson Paul °Melitopol (R), 19 j.
wis- en natuurkunde
- 1911-1913 Liedtkie Hedwige °Radom (P)
(zie meisjesstudenten)
- 1913 Crzymala Czeslaw °Warschau (P), 25 j.
natuurwetenschappen
- 1913 Podgorska Eugenie °Tomsk (R)
(zie meisjesstudenten)
[°Warschau (P)]
- 1913 Rousoff Jacques °Efremov (R), 20 j.
natuurwetenschappen
studeerde aan univ. Kharkov
- 1913 Grynberg Arnold °Tomaszow (P), 19 j.
natuurwetenschappen

Faculteit Toegepaste Wetenschappen

De grote meerderheid der Slavische studenten opteerde voor een ingenieursopleiding. Deze voorkeur treffen we overigens aan bij al de vreemdelingen : in 1913-1914 noteerden we 334 buitenlandse inschrijvingen voor de Toegepaste Wetenschappen tegenover 39 in de overige faculteiten (Archief R.U.G., 1913-1914, doos 172, 122).

De Toegepaste Wetenschappen behelsden op dat ogenblik

VERDELING VAN HET AANTAL SLAVISCHE STUDENTEN IN DE VOORBEREIDENDE EN BIJZONDERE SCHOLEN

	Aantal	School Burgerlijke bouwkunde	School Kunst en fabriekswezen
Bulgaren	274	243	31
Joegoslaven	42	25	17
Polen	346	141	205
Russen	300	101	199
Totaal	962	510	452

een School Burgerlijke Bouwkunde (graad van bouwkundig ingenieur en ingenieur-architect) en een School Kunst en Fabriekswezen (graad van industrieel ingenieur; werktuigkundig-ingenieur; scheikundig ingenieur; electro-technisch ingenieur). Elke opleiding had een afdeling "voorbereidende scholen" (studieduur 2 j.) en een afdeling "bijzondere scholen" (studieduur afhankelijk van het nagestreefde diploma).

De voorbereidende scholen behoorden toe aan de faculteit Wetenschappen, maar onderscheidden zich van een gewone kandidatuurstudie door het toelatingsexamen dat iedereen moest afleggen.

In de bijzondere scholen kon men een wettelijke of wetenschappelijke graad behalen. Zo ontwikkelde zich een kleine elite van hoogwetenschappelijk niveau met na 5 jaar studie een wettelijk diploma als bekroning. De overgrote meerderheid opteerde voor het gespecialiseerd wetenschappelijk diploma, dat men vaak na 4 jaar kon verkrijgen. Het waren precies de wetenschappelijke graden die de bijzondere scholen een internationale faam bezorgden. Oorspronkelijk was het de School Burgerlijke Bouwkunde die de grootste

01.
bekendheid genoot in het buitenland (Vanderheyden, p.67). In 1891 werd er een vijfde jaar toegevoegd voor de studie van ingenieur-architect, waar de klemtoon gelegd werd op de praktijk van de kunst in de architectuur. In 1905 creëerde men ook nog de graad van scheepsbouwkundig ingenieur.

De School Kunst en Fabriekswezen kende in het begin weinig succes. De studies werden als heel aantrekkelijk voorgesteld, maar waren in feite vrij moeilijk (Keelhoff, p.3). In 1891 kwamen de graden van werktuigkundig ingenieur en scheikundig ingenieur; in 1900 volgde de graad van electro-technisch ingenieur.

Inspecteur-beheerder Keelhoff kon na verloop van tijd concluderen, dat de diploma's bouwkundig ingenieur, werktuigkundig ingenieur en electro-technisch ingenieur het meest gewaardeerd werden bij de buitenlanders.

404 Poolse en Russische studenten opteerden voor een opleiding in de School Kunst en Fabriekswezen, terwijl er 242 zich lieten inschrijven voor bouwkundig ingenieur of ingenieur-architect.

		<u>School B.B.</u>	<u>School Kunst en F.</u>
tot en met 1900	Polen	101	100
	Rusland	51	63
na 1900	Polen	40	105
	Rusland	50	136

We merken vóór 1900 een zeker evenwicht in verband met de voorkeur voor één van beide Scholen. Na 1900 verkiezen ongeveer 2/3 een opleiding in de School voor Kunst en Fabriekswezen.

De meeste Bulgaren volgen hun opleiding in de School Burgerlijke Bouwkunde : 243 tegenover 31 studenten voor de School Kunst en Fabriekswezen.

12 op de 17 Joegeslaven schrijven zich vóór 1900 in voor een opleiding bouwkundig ingenieur. Na 1900 opteren er 12 voor de School Kunst en Fabriekswezen en 13 voor de School Burgerlijke Bouwkunde.

Daar het voor deze periode aan registers ontbreekt, kunnen we geen cijfers geven in verband met het aantal uitgereikte diploma's. Wel beschikken we over een statistiek van het aantal verleende diploma's per land tot 1900 (Archief R.U.G., 1899-1900, doos 80, 322).

aantal diploma's tot 1900

	<u>School B.B.</u>	<u>School K. en F.</u>
Bulgarije	42	3
Joegoslavië	-	2
Polen	67	48
Rusland	22	12

aantal inschrijvingen Slavische studenten tot en met 1900

	<u>School B.B.</u>	<u>School K. en F.</u>
Bulgarije	103	9
Joegoslavië	12	5
Polen	101	100
Rusland	51	63

Op de 152 Poolse en Russische studenten, ingeschreven in de School Burgerlijke Bouwkunde, behalen er 89 een diploma, waaronder 1 Pool een diploma van ingenieur-architect. De School Kunst en Fabriekswezen verleende relatief gezien heel wat minder diploma's : 60 op de 163 ingeschreven Polen en Russen.

Van de 112 ingeschreven Bulgaren behalen er 45 een diploma in de School Kunst en Fabriekswezen. Onder de 42 gediplomeerde Bulgaren van de School Burgerlijke Bouwkunde noteren we 4 ingenieur-architecten.

Op 17 inschrijvingen vanuit (het huidige) Joegoslavië behaalden er slechts 2 een diploma. Geen enkel diploma werd verleend door de School Burgerlijke Bouwkunde.

TABEL A

Aantal meisjesstudenten aan de Gentse, Brusselse en
Luikse universiteiten (eerste inschrijving)

	Belgische	Vreemde	Slavische	Totaal
GENT 1882-1914	77	22	16	99
LUIK 1881-1914	234	340	308	574
BRUSSEL 1880-1914	254	359	194	615

TABEL B

jaar van eerste inschrijving

	Bulgarije	Polen	Rusland
GENT	1911	1907	1902
LUIK	1891	1900	1888
BRUSSEL	1902	1900	1891

TABEL C

totaal aantal meisjesstudenten

	Bulgarije	Polen	Rusland
GENT	2	8	6
LUIK	12	57	239
BRUSSEL	6	45	143

II. De 16 Slavische meisjesstudenten aan de R.U.G.,

1902-1914

Het is vrij opvallend dat slechts 16 Slavische meisjes opteeden voor een studie aan de Gentse universiteit. De Luikse universiteit ontving er daarentegen 308 en de Vrije Universiteit te Brussel volgde met 194 inschrijvingen.

De stad Luik oefende ongetwijfeld een grote aantrekkingskracht uit wegens haar Russische kolonie. In 1910 telde de stad 1.431 emigranten (Lacomble-Masereel, p.92). Eenzelfde verschijnsel deed zich bijvoorbeeld ook voor in Parijs, Lausanne en Zürich.

De Slavische meisjes aan onze universiteit kwamen in volgende studierichtingen terecht : handelswetenschappen (7), toegepaste wetenschappen (5), wetenschappen (2), geneeskunde (2), lichamelijke opvoeding (1).

Aan de Luikse universiteit kozen zij overwegend voor geneeskunde, handelswetenschappen en wetenschappen; tussen 1903-1919 telde de hogere handelsschool 103 inschrijvingen waarvan 100 niet-Belgische meisjes, voor het merendeel Russische en Poolse studenten

(Lacomble-Masereel, p.149). De Luikse technische faculteit noteerde voor de periode 1881-1914 slechts 33 meisjesstudenten, allen Poolse en Russische die op één na zich specialiseerden voor electro-technisch ingenieur (Lacomble-Masereel, p.147-148).

De studierichtingen die de grootste voorkeur genoten te Brussel, waren geneeskunde, wetenschappen, politieke en sociale wetenschappen. Algemeen beschouwd gaven de Slavische meisjes er toch blijk van meer originaliteit in hun studiekeuze, want enkelen lieten zich ook inschrijven voor psychologie, letteren en wijsbegeerte, rechten, geschiedenis en toegepaste wetenschappen (Despy-Meyer, tabel IV en de alfabetische lijst van de studenten).

Chronologische lijst van de meisjesstudenten te Gent

1902-1904	Hlebnikoff Valentine °Souwalki (R), 19 j. Wloslawek (P) diploma ingenieur-architect lid AIG (gehuwd met ir. Tock; adres : La Louvière)
1904-1908	Hardtstein Rebecca °Odessa (R), 18 j. diploma ingenieur-architect lid AIG (1909 New-York)

- 1905-1907 Sverdloff Emma °Witebsk (R), 19 j.
natuurwetenschappen
1908 lic. handelwetenschappen
- 1907-1910 Tchernomordik Cecile °Ekaterinadar (R), 17 j.
natuurwetenschappen (2 j.)
geneeskunde (2 j.)
- 1907-1910 Korack, Kozak Pauline, Perle °Bialystok (P), 18 j.
lic. handelwetenschappen
- 1907 Slobodski Marie °Bialystok (P), 20 j.
lic. handelwetenschappen
- 1907-1908 Falkenstein Jola, Iolla °Kreuzburg (R), 20 j.
lic. handelwetenschappen
- 1908-1910 De Sikorski Marie-Olga °Plock (P), 22 j.
voorbereidende scholen
- 1908 Bourlakova Neonila °Armawir (R), 20 j.
natuurwetenschappen
- 1910-1913 Tchapnitski Perle °Bialystok (P), 20 j.
1910, 1912 voorbereidende scholen
1911 niet ingeschreven
1913 lic. handelwetenschappen
- 1910-1913 Lew Rosalie °Bialystok (P), 20 j.
lic. handelwetenschappen
- 1911-1913 Liedtkie Hedwige °Radom (P), 20 j.
natuurwetenschappen (2 j.)
scheikunde (1 j.)
- 1911-1913 Baharova Constantina °Roustchouck (B), 21 j.
geneeskunde (nu : Rousse)
- 1913 Wogdanlinska Anna °Lublin (P), 18 j.
lic. handelwetenschappen
- 1913 Podgorska Eugenie °Warschau (P), 22 j.
lich. opvoeding
- 1913 Bitchkidjeva Dima °Lowetsj (B), 19 j.
voorbereidende scholen

I. Een student zoals een ander

Reeds bij de aanvang van ons onderzoek waren we er ons van bewust, dat het vrij moeilijk zou worden een ietwat reëel beeld op te hangen van de alhier studerende Slavische jeugd.

Na verloop van weken had het soms eentonig monnikenwerk voor gevolg dat we onszelf de belofte deden een hoofdstukje te wijden aan de Slavische student van toen, die reeds lang lag te verpulveren in inschrijvingsregisters, cijfers, rectorale briefwisseling enz.

Dank zij de persoonlijke brieven, de correspondentie van familieleden, de doktersattesten, de doodsberichten, de studentenalmanakken ... kortom een allegaartje van paperassen, konden we enigszins een schets maken waardoor al deze jongens en meisjes niet enkel "geanonimiseerd" werden in een stapel fiches met enkele biografische gegevens.

Vanaf de jaren 1860 tot de eerste wereldoorlog vingen we vrij enthousiaste en lovende woorden op in verband met de buitenlandse aanwezigheid. Wel moet beklemtoond worden, dat het enthousiasme meestal samengaat met de faam van de Gentse alma mater en het belang van de Belgische industriële-economische ontwikkeling. Nochtans voegt professor Eeman er in zijn jaarverslag terecht aan toe, dat het contact met buitenlandse studenten en vreemde culturen voor de Vlaamse student een interessante bron van verrijking is (Archief R.U.G., Rapport 1919, p.35).

Net vóór 1914 horen we voor het eerst enkele kritische geluiden over deze vreemde studenten, geluiden die pas midden de jaren '20 heviger zullen aanzwellen.

Wat betreft de opvang of het onthaal van buitenlanders weten we heel weinig. Er bestonden wel verenigingen die enige hulp verleenden, zoals o.a. het in Parijs opgerichte comité "Patronage des Etudiants Etrangers", die de rector een eventuele samenwerking voorstelde (Archief R.U.G., 1890-1891, doos 52, 320); de "Alliance Française" organiseerde vanaf 1890 cursussen Frans voor vreemdelingen (Archief

R.U.G., 1897-1898, doos 73, 326). Bij het begin van de 20e eeuw bestond er een "Comité de Patronage des Etudiants de l'Université de Gand", waar professoren, studenten en andere personen vreemde studenten trachtten te helpen in verband met logement, taal, studies enz. (Archief R.U.G., 1910-1911, doos 148, 323).

Het is moeilijk af te leiden of veel studenten problemen hadden met de Franse taal : in Polen en Rusland was het Frans een cultuurtaal. Bulgarije stuurde veel beursstudenten, zodat we mogen veronderstellen dat ze over voldoende Franse taalkennis beschikten.

Natuurlijk waren er studenten zoals Arthur Rubenstein, °Lomza (P), 28 j. (1900, voorbereidende scholen), die de rector vroeg of er geen andere mogelijkheid bestond om te studeren daar zijn gebrekkig Frans hem niet toeliet goede notities te nemen en hij enkel behoorlijke cijfers kon behalen, wanneer hij op tijd de schriften van vrienden kreeg (Archief R.U.G., 1900-1901, doos 84, 325). Werktuigkundig ingenieur R. Sacharoff, °Melitopol (R), 18 j. (1909-1913), gaf blijk van meer volharding : hij vond onderdak bij een

71.
neef (Perelman, die een import- en export-bedrijf had te Gent), struikelde bij het examen van het eerste jaar ingenieur tengevolge van zijn zwak Frans, zakte het jaar daarop weer daar zijn vader in stervensgevaar verkeerde en hij dringend naar zijn geboortestad in de Oekraïne diende terug te keren. Bij de derde poging slaagde hij voor het eerste jaar voorbereidende scholen; in 1914 verliet hij de universiteit met de graad van werkt.-ing. eerste proef (Archief R.U.G., 1911-1912, doos 153, 300).

Het feit dat een aantal studenten gedurende hun verblijf soms één, twee of drie jaar wegbleven van de universiteit, mag men niet enkel toeschrijven aan gebrek aan studiejijver. Het archiefmateriaal toont aan, dat zij vaak geconfronteerd werden met persoonlijke problemen : ziekte, geldzorgen, militaire dienstplicht, sterfgevallen, enz. (wat hen er soms toe dwong hun studies te onderbreken, in te korten of in het ergste geval stop te zetten).

Verscheidenen onder hen moesten hun studies voortijdig beëindigen of onderbreken wegens ziekte : vier Bulgaren (waaronder twee laatstejaarsstuden-

ten : de één wegens gewrichtsreuma, de ander wegens tering), een Pool (tering) en een Rus.

De Pool J. Glowczewski, °Warschau (P), 18 j. (1907-1913 ingenieur-architect), onderbrak zijn studie wegens tering en zocht genezing in een Zwitsers sanatorium. Het jaar daarop vroeg een Parijse grootmoeder van wie de kleindochter wilde huwen met Glowczewski raad aan de Gentse rector; deze antwoordde dat het hier om een goed student ging (tot zijn ziekte) maar dat hij anders moeilijk enig advies kon geven. In 1913 meldde de Pool zich opnieuw aan voor de tweede proef van ingenieur-architect.

In het archief troffen we eveneens veel brieven aan van familieleden, consulaten en bedrijven die inlichtingen wensten in te winnen over de studiejver van hun "beschermeling", waarop steeds door de academische overheid ernstig werd geantwoord. Zo beloofde de inspecteur-beheerder op aanvraag van de Servische autoriteiten een maandelijks verslag uit te brengen over de studieresultaten van Miodrag Vassitch, °Kragujevac (S), 29 j. (1894-1895, industriële scheikunde; tevens luitenant bij het Servisch leger). Het is wel opvallend dat deze controle vooral voorkwam bij beursstudenten

van de Balkanlanden. Zowel de staat als de privé-industrie kenden immers beurzen toe. Zo kan men botsen op eerder speciale gevallen : Zahralieff Strachimir, °Roustchouk (B) (nu : Rousse), 21 j.

1894-1895 voorbereidende scholen;

1896 niet ingeschreven;

1897-1898 studeert op kosten van een bouwmaatschappij, maar hij zou moeten overstappen naar de afdeling ingenieur-architect, anders moet hij terug naar Bulgarije (Archief R.U.G., 1897-1898, doos 73, 325);

1899-1900 niet ingeschreven;

1901-1902 diploma bouwkundig ingenieur.

Ook wanneer Bulgaarse gediplomeerden weer naar huis keren, zou men navraag doen over de waarde van hun diploma (Archief R.U.G., 1904-1906, doos 108, 325) (Archief R.U.G., 1910-1911, doos 148, 325).

De enkele zinnen van ouders, broer of zuster, gericht aan de rector, waarin men informeert naar de studievorderingen, waarin men angstig meldt in maanden niets meer gehoord te hebben of waarin het verblijf in België als een zware financiële last wordt omschreven, zijn misschien de meest levensechte getuigenissen.

14.

Dergelijke briefjes alsmede de verzoeken van de studenten zelf tonen heel goed aan, dat een studieverblijf te Gent voor een deel onder hen heel duur bleek te zijn : vanaf 1905 tot 1914 vroeg men regelmatig om uitstel of kwijtschelding van betaling (Archief R.U.G., 1911-1912, doos 153, 325; 1907-1908, doos 129, 325), om nog wat geduld uit te oefenen, zoals b.v. Michel Borissoff, °Jenisejks (R), 24 j. (1906-1909, werkt.-ing.) wiens ouders in Siberië woonden (Archief R.U.G., 1905-1906, doos 114, 325), of omdat de vader overleden was (Archief R.U.G., 1911-1912, doos 153, 325). Sommigen braken hun studie af om over te gaan naar de handelwetenschappen, waar men in kortere tijd een diploma kon behalen (Archief R.U.G., 1913-1914, doos 169, 325). Anderen vroegen een vrijstelling voor het volgen van de praktische oefeningen, vermits zij soms 7 uur per dag moesten werken om hun studies te kunnen betalen. Het betrof hier vijf laatstejaarsstudenten waarvan drie reeds zes à zeven jaar achter de rug hadden :

Asslanoff Leon, °Stawropol (R), 20 j. (1905-1911, werktuigkundig ingenieur; doet elke proef tweemaal)

Bobronoviĉki Theodore, °Mogilew (R), 20 j. (1906-1911, werktuigkundig ingenieur; doet voorbereidende scholen 1e proef en bijzondere scholen 2e proef tweemaal)

Gelberg Samuel, °Bialystok (P), 19 j. (1906-1911, werktuigkundig ingenieur; doet bijzondere scholen 1e en 2e proef tweemaal)

Saloveitchik Schlema-Salmon, °Riga (R), 27 j. (1909-1911, werktuigkundig ingenieur; meldt zich in 1909 aan voor bijzondere scholen 2e proef)

Budzisz Waclaw, °Warschau (P), 23 j. (1911-1912, bouwkundig ingenieur; schrijft zich in 1911 in voor bijzondere scholen 1e proef).

Op 7 september 1914 zou de burgemeester een oproep doen tot de vreemde studenten om geen gebaar van vijandigheid te tonen wanneer de Duitsers de stad zouden binnentrekken. Ook werd aangedrongen dat de buitenlandse studenten zich bij het stadsbestuur zouden aanmelden om alzo een adressenlijst op te maken : 92 studenten zouden hieraan gevolg geven, waaronder 3 Russen, 1 Pool, 1 Serviër, 54 Bulgaren en nog 33 anderen (Archief R.U.G., 1913-1914, doos 172, 324).

70.
We hebben tevens nagegaan of Slavische studenten zich opnieuw lieten inschrijven na 1918 aan de R.U.G..

Het resultaat was : 1 Rus, 2 Serviërs, 2 Polen en 16 Bulgaren kwamen tussen 1918 en 1922 gedurende 1 à 3 jaar hun studies verderzetten. Zo troffen wij enkele studenten aan die zich voor het eerst reeds hadden ingeschreven in 1906 of 1907, in Gent bleven tot aan de eerste wereldoorlog (enkele Bulgaren waren tengevolge de Balkanoorlogen voor het academiejaar 1912-1913 niet ingeschreven) en 11 à 12 jaar na de eerste inschrijving hun studies kwamen afronden. De meesten legden aldus hun laatste of voorlaatste en laatste proef van de bijzondere scholen af. Enkele studenten van de voorbereidende scholen verlieten de universiteit in 1914 en schreven opnieuw in na de oorlog.

II. Slavische studenten in de Gentse studentenwereld

Laten we thans een blik werpen op enkele meer studentikoze activiteiten van de Slavische gemeenschap. Een aantal Oosteuropese studenten sloot zich aan bij een Gentse studentenvereniging of stichtte zelf een kring. Zo spoorden we 8 Gentse verenigingen op en 3 kringen die door de buitenlandse studenten zelf in het leven waren geroepen.

De studentenalmanakken ('t Zal Wel Gaan en Almanach des Etudiants Libéraux) verschaften ons, relatief gezien, vrij veel materiaal. Jaarlijks verzochten zij immers de verschillende verenigingen een verslag in te zenden over hun voorbije activiteiten, waar jammer genoeg niet altijd werd op ingegaan. Anderzijds moet men in aanmerking nemen dat een kring, naargelang van de inzet van enkele personen, leeft met up en downs, zodat er sommige jaren helemaal niets te melden valt.

We hebben bijgevolg geprobeerd het soms heel fragmentarisch materiaal te verwerken tot een min of meer coherent geheel.

76.
1. Société des Etudiants °1854

1862 : de Romocki Henri, ondervoorzitter

°Warschau (P), 19 j.,

1860-1864, diploma bouwkundig ingenieur,

lid AIG, overleden 1910

1895 grondbezitter te Domas-Zewnica

1908 goederenbeheerder te Siedlic.

prins Galitzin Sergius, secretaris-schatbewaarder
van de koorafdeling

°Kalisz (P), 16 j.

1858-1861, bouwkundig ingenieur.

2. Poolsche Kring (Towarzystwo Polakow iv Gandawie)°1868

De kring leidde een heel teruggetrokken leven.

De Almanak van 't Zal Wel Gaan schrijft het volgende in dit verband : "De Poolsche Kring vervolgde zijn afgezonderde levensbaan; ziedaar allés wat wij ervan weten" (1871-1872). Enkele jaren later lezen wij opnieuw : "Om staatkundige redenen zijn wij verzocht geworden de namen van de bestuursleden niet op te geven" (1873-1874). Dit aspect van geheimzinnigheid beperkte zich blijkbaar niet enkel

tot de Poolse groep in de Gentse studentenwereld, want in de Almanach des Etudiants Libéraux, die regelmatig de jaarverslagen van de studentenkringen aan het Hoger Instituut voor Handel te Antwerpen publiceert, lezen wij in 1899 :

"Curieux cercle que le cercle Polonais,
le plus caché et le plus sérieux !"

Het bestuur van deze kring bestond uit drie leden : secretaris, ontvanger en boekbewaarder. Net zoals de andere verenigingen kwamen deze Polakken, zoals ze toen genoemd werden, samen in een "kroeglokaal" en beschikten ze over een "leeskabinet". Volgens de Almanak 't Zal Wel Gaan (1833-1874) verkeerden deze enkele verenigingen in een bloeiende toestand. In de Almanak 't Zal Wel Gaan van 1876-1877 is het de laatste maal dat we een vermelding vinden over een Poolse kring.

3. Algemeen Gentsch Studentencorps; Algemene Studenten-Sociëteit °1871

In 1872 schenken de vreemde studenten aan de vereniging een vaandel als blijk van dankbaarheid en sympathie t.o.v. hun Belgische medestudenten. De

academische overheid laat hen voor deze gelegenheid de promotiezaal gebruiken; wat aanvankelijk niet werd toegestaan daar de vreemde studenten de teksten en het feestprogramma niet ter inzage wilden geven. Na moeizame onderhandelingen wordt de zaal zonder voorwaarden vrijgegeven, maar de Gentse studentencommissie besluit dat er enkel een dankwoord zal uitgesproken worden door de feestcommissie van de vreemdelingen. Er is niets nieuws onder de zon, zouden wij vandaag mogen zeggen.

Op 25 april 1872 grijpt het vaandelfeest dan plaats in aanwezigheid van een talrijk en uitgelezen publiek. De vreemdelingen ontvangen een medaille met het opschrift "Université de Gand" en de academische leus "Inter utrumque", met op de keerzijde "Souvenir de reconnaissance et de fraternité" en in het midden "Les Etudiants Belges reçoivent un Drapeau de leurs frères étrangers 25 Avril 1872".

In de jaren 1880 wordt dit vaandel gebruikt bij feesten of betogingen van de liberale studenten. Voor het academiejaar 1872-1873 worden 28 afgevaardigden van de verschillende studierichtingen ver-

kozen, waaronder ook de volgende Slaven :

- Mirecki Michel
°Warschau, 22j., 1871-1872, diploma bouwkundig ingenieur
1895 ingenieur bij de spoorweg Warschau-Terespol; vestigt zich te Warschau
- Szczeniowski Ignace
°Kapusciany (P), 19 j., 1871-1872, diploma industrieel ingenieur, lid AIG
1902 eigenaar suikerfabriek te Kapusciany (P);
1908 idem
- Toumanoff Leon
°Gori (R), 22 j., 1868-1872, diploma industrieel ingenieur
- Rosciszewski Sigismond
°Kiew (R), Czeglisin ? (P), 18 j., 1869-1872, diploma bouwkundig ingenieur
1895 ingenieur bij de spoorweg Warschau-Wenen; vestigt zich te Warschau
- Gerszow Adolphe, tweede ondervoorzitter
°Warschau (P), 19 j., 1868-1871 (1869 niet ingeschreven) diploma bouwkundig ingenieur, lid AIG
1895 ingenieur bij een technisch bureau, Grodno (R)

4. Société Générale des Etudiants Libéraux °1875

De Almanach des Etudiants Libéraux publiceert regelmatig een namenlijst van haar leden. Tussen 1886 en 1900 tellen we jaarlijks een 14 à 24 Slavische leden. Gezien het gering aantal Poolse en Russische inschrijvingen voor deze periode is het evident dat het vooral gaat om Balkanstudenten.

Vanaf 1902 tot aan de eerste wereldoorlog merken we een aanzienlijke vermindering in het aantal Slavische leden : voor het academiejaar 1907-1908 noteren we op de 137 Slavische inschrijvingen amper 22 Slavische leden voor deze kring.

Het merkkelijk aantal minder leden is waarschijnlijk toe te schrijven aan de volgende oorzaken : de vereniging klaagt zelf over de grote onverschilligheid die heerst onder de studenten, er is een bloeiende Bulgaarse kring, in 1902 wordt de Vereniging voor Vreemde Studenten gesticht.

De leden van de Almanach des Etudiants Libéraux hebben ook pogingen ondernomen om contacten te leggen met buitenlandse studentenverenigingen. Zo vonden wij twee brieven in de Almanach 1895 vanuit Leopold (P) en Zagreb (J), die we kort hebben samengevat. De Czytelnia Akademicka van de universiteit van Leopold geeft een boeiend relaas over de studentenverenigingen en hun politieke opvattingen. De mislukte opstand van 1863 had de Poolse student doen inzien, dat men meer zou bereiken door zich toe te leggen op de studie van economie en wetenschappen. De universiteit bezit drie faculteiten :

Theologie (338 stud.), Rechten (831 stud.) en
Filosofie (186 stud.). Een medische faculteit
was er onlangs bijgevoegd. Van de 1.337 studenten
zijn er 903 Polen, 424 Ruthenen, 3 Duitsers, 1
Italiaan en 1 Rus.

De studenten uit Zagreb schrijven een identieke
brief. Hun universiteit bezit ook drie facultei-
ten : Theologie, Rechten en Filosofie. De 500
studenten krijgen er les in het Kroatisch.

5. Cercle Littéraire des Etudiants °1880

Deze kring organiseert spreekbeurten, waar de le-
den soms ook aan het woord komen. Zo worden avond-
bijeenkomsten georganiseerd over : "La Pologne
contemporaine" (1892), "Les origines de la littéra-
ture russe" (1913), "La littérature serbe" (1911).
Op een plechtigheid in 1892 staan de vertegenwoor-
digers van de Slavische gemeenschap in de kijker
met hun "habit et cravate blanche, et portant chacun
leurs attributs nationaux".

1891 Szepczinski Sigismond, schatbewaarder
°Luik, 22 j., 1890-1892 voorbereidende scholen
thuisadres Warschau
Hij is schatbewaarder bij de Association des

Elèves-Ingénieurs en boekbewaarder bij de
Cercle des Etudes Sociales des Etudiants
Libéraux (pour l'étude des sciences et des
oeuvres sociales) °1891

- 1894 Horwitz Maximilien
°Warschau, 16 j., 1893-1897 kandidaturen en
twee doctoraten wis- en natuurkunde
- 1911 de vereniging viert het afscheid van Aaron
Aisenbud, waarbij men het heeft over "la
franche cordialité d'un ancien, Aaron
Aisenbud".
Aisenbud Aaron
°Minsk (R), 21 j., 1906-1908 voorbereidende
scholen; 1909-1911 lic. handelswetenschappen

6. Cercle des élèves (étudiants)-ingénieurs °1881

(wordt in 1886 Association des Elèves-Ingénieurs).

Ook hier vonden we enkel namen van bestuursleden :

- 1881 Télëjnikoff Démètre, ondervoorzitter
°Kisjinev (R), 21 j., 1880-1881 voorberei-
dende scholen
- 1887 Andreef Christo, commissaris
°Sevlievo (B), ? j., 1886-1889 diploma in-
dustrieel ingenieur
thuisadres Sofia (B)
- 1891 Sallabacheff Vasil, bibliothecaris
°Sliven (B), 19 j., diploma bouwkundig inge-
nieur, lid AIG
1895 departements-ingenieur Kustendil (B)
1902 onderhoudsingenieur bij de staatsspor-
wegen te Sofia
1908 idem
- 1891-1892 Szepczinski Sigismond (zie Cercle Litté-
raire)

1909 Samocovlieff Georges, ondervoorzitter
°Philippopolie (B) (nu : Plovdiv), 20 j.,
1906-1909 bouwkundig ingenieur

1910 Apeloff Avedis, ondervoorzitter
°Warna (B), 20 j., 1906-1912 bouwkundig
ingenieur

Slechts één Slavisch leerling-ingenieur blijkt

een artikel te publiceren :

Karpinski Jean

°Odessa (R), 25 j., 1910-1911 diploma bouwkundig
ingenieur, lid AIG

1913 thuisadres Canada

Zijn artikel over "Une nouvelle méthode de stabilité"
verscheen in het "Bulletin scientifique de l'association
des élèves ingénieurs de l'école de Gand" 1911-
1912, nr.3 (Archief R.U.G., 1912-1913, doos 161, 102).

7. Cercle des Normaliens (Ecole Normale des Sciences)°1885

1890 Tcherneff Angel, schatbewaarder

°Turnowo (B), 25 j., 1889 handelwetenschappen
1890-1891 natuurwetenschappen

8. Bulgaarse Kring (Bulgarsca Stoudentchestva Drougina)°1886

Wanneer de vereniging in 1886, onder de leus "een-
dracht maakt macht", wordt gesticht bestaat zij uit
24 leden, waaronder hoofdzakelijk Bulgaren, maar
eveneens Joegoslaven, en een enkele Pool of Rus. De
leden worden om beurt tot voorzitter verkozen en een
secretaris-schatbewaarder wordt om de zes maanden

aangesteld. Rond de eeuwwisseling wordt deze taak verdeeld over een secretaris, een schatbewaarder en een bibliothecaris.

De periode vóór de eeuwwisseling karakteriseert de kring zichzelf als : "een kring om Bulgaarse studenten te verzamelen en te praten over onderwerpen die handelen over Bulgarije : ook om het intellectueel niveau van hun leden te verhogen" (Almanach des Etudiants Libéraux, 1895). Zij ontvangen tevens tijdschriften uit Bulgarije.

In 1897 telt de kring 40 leden, waarvan gemiddeld 3/4 op de bijeenkomsten aanwezig is.

Politiek gezien kleuren ze zichzelf als liberaal denkend : "vive le libéralisme, vive la pensée libre et les actions libres" (Almanach des Etudiants Libéraux, 1899).

Na de eeuwwisseling laat de kring een meer melancholische noot horen : "... forcé de quitter sa patrie afin de puiser à l'étranger les connaissances nécessaires ..., il est doux d'entendre sa langue maternelle, d'échanger ses idées avec des compatriotes, issus du même rang, animés des mêmes espérances ..." (Almanach des Etudiants Libéraux,

1902).

In 1906 vieren zij hun 20-jarig bestaan. De kring telt dan 60 leden en een fractie van deze leden houdt zich in het bijzonder bezig met sociale problemen waarbij onderwijs één van de belangrijkste discussiepunten vormt.

Bij het uitbreken van de Balkanoorlogen verdwijnt de kring, daar de meeste leden vertrokken zijn naar Bulgarije (Almenach des Etudiants Libéraux, 1913).

9. Société des Etudiants Etrangers (Maatschappij der vreemde studenten) °1902

Op 13 januari 1902 doen vier studenten (een Rus, een Pool, een Portugees en een Chileen) in het lokaal van de leerling-ingenieurs een voorstel om een vereniging te stichten voor vreemde studenten. Vol enthousiasme wordt 8 dagen later het bestuurscomité samengesteld en weldra gaat één van de meest bloeiende verenigingen van de universiteit van start.

De vereniging houdt zich niet bezig met politiek, maar wil in de eerste plaats een morele steun zijn

voor haar leden.

We geven hier een kort overzicht van enkele jaar-
verslagen die voorkomen in de Almanach des Etu-
diants Libéraux. De Almanak 't Zal Wel Gaan be-
perkt zich tot het vernoemen van deze kring.

Almenach 1904

De vereniging organiseert sprankelende avonden,
concerten, sportieve bijeenkomsten en "une très
coquette exposition d'art étudiantin".

De eerste verjaardag wordt besloten met een on-
vergetelijk feest en onder de uitgenodigden zijn
aanwezig "ces chers étudiants belges qui nous
prodiguent des marques de sympathies et nous donnent
l'illusion d'avoir ici une seconde patrie".

Lauwcewicz Vladislav, schatbewaarder

° ? (R), 23 j., 1902-1903, voorbereidende scholen

Gripari Marc, commissaris

° Sewastopol (R), 19 j., 1901-1904 diploma indus-
trieel ingenieur, lid AIG

Almenach 1905

Sport en kunst vormen opnieuw de hoofdbrok van de
activiteiten. De vierde verjaardag gaat gepaard
met een muzikaal optreden, waarbij de afgevaardig-
den van alle Gentse studentenverenigingen aanwezig

zijn.

Het volgende academiejaar is de vereniging wat minder actief wegens het vertrek van enkele toegewijde leden.

Russanowski Alexander, voorzitter
 °Krakow (P), 18 j., 1901-1906 diploma industrieel ingenieur, lid AIG
 thuisadres Podolie (R)

Kroupenski Alexander, vice-voorzitter
 °Kisjinev (R), 20 j., 1905-1911 bouwkundig ingenieur

Almenach 1907

De vereniging telt 60 leden. In het bestuur zeten opnieuw Russanowski en Kroupenski. Zij komen samen in Café du Progrès in de Kortedagsteeg. Weer worden enkele sportdagen georganiseerd en onder het erepresidentschap van de rector worden op de "Gantoise" 17 medailles uitgereikt.

Naar aanleiding van een overstroming, die grote schade in Vlaanderen veroorzaakt, stellen de leden een inschrijvingslijst op en wordt het ingezamelde geld overhandigd aan de gouverneur van Oost-Vlaanderen.

We vonden in latere jaarverslagen geen verdere informatie.

10. Sportverenigingen

In de Almanach des Etudiants Libéraux vonden we enige informatie over sportactiviteiten, waar Slavische studenten een belangrijke rol in speelden.

In de Almanach van 1904 lezen we, dat Gripari Marc, medestichter van de Vereniging voor Vreemde Studenten, samen met Sainderichin Alexander, wandel- en fietstochten organiseerde waarbij prachtige prijzen en bekens werden uitgereikt.

Sainderichin Alexander

°Moskou (R), 19 j., 1901-1904, diploma industrieel ingenieur, lid AIG

1907 thuisadres Antwerpen.

De Almanach van 1910 meldt dat de Union Nautique Universitaire "Minerva" als commissaris Kowalski Stanislas heeft aangesteld. Het volgende jaar traint "le vaillant et universel ami Kowalski" de roeiploeg succesvol voor de wedstrijden tegen de studenten van Luik, Brussel en Leuven. De Gentse ploeg wint de beker die door de Belgische staat werd geschonken. In een wedstrijd met hun

studiebroeders van Amsterdam moet de ploeg wel het onderspit delven.

Kowalski Stanislas

°Warschau (P), 19 j., 1905-1911 diploma werktuigkundig ingenieur, lid AIG.

De rector moet de bezorgde vader van Kowalski herhaaldelijk antwoorden, dat zijn zoon nogal slechte studieresultaten behaalt maar zich daarentegen veel bezighoudt met de universitaire sportwereld (Archief R.U.G., 1907-1908, doos 130, 325). In 1911 vraagt Kowalski een uitstelbewijs voor zijn legerdienst. Twee jaar later verzoekt hij het rectoraat zijn diploma op te zenden naar Lausanne. In 1914 woont hij te Brussel (Archief R.U.G., 1911-1912, doos 153, 325).

Uit de Almanach 1911 vernemen we tevens dat er Grieks-Romeinse worstelwedstrijden worden georganiseerd, waar o.a. een Pool aan deelneemt :

Kolanowski Sigismund

°Piotrkow (P), 20 j., 1909-1912 industrieel ingenieur

Dit overzicht over allerlei studentenactiviteiten toont wel aan, dat de Slavische student zich niet tevreden stelde met de rol van een zich onwennig voelende vreemdeling.

We mogen besluiten dat hij zich enerzijds kon integreren in de Gentse studentenkringen. Alleen al het feit dat hij regelmatig deel uitmaakte van een bestuurscomité, wijst erop dat hij aanvaard werd door zijn Gentse medestudenten. Anderzijds constateren we toch dat hij zelf kringen oprichtte, niet alleen om onder landgenoten samen te zijn maar ook om alle vreemde studenten aan de Gentse universiteit samen te brengen.

III. Het AIG (Association des Ingénieurs de Gand)°1876

Het AIG is de Vereniging voor Ingenieurs uit Gent. Verscheidene Slavische ingenieurs sloten zich aan bij het AIG.

De Annalen van het AIG publiceerden regelmatig lijsten met vermelding van het beroep van hun leden, zodat het mogelijk was het beroep van een aantal door ons aangehaalde Slavische ingenieurs te vermelden.

In 1877 heeft de vereniging 211 leden, waaronder 65 buitenlandse gediplomeerden. Polen telde toen het hoogste aantal met 25 leden, wat in feite niet zoveel is wanneer we weten dat er reeds 104 Polen een ingenieursdiploma behaald hadden (Annales AIG 1877-1878; Archief R.U.G., 1899-1900, doos 80, 322).

Om het contact met de leden op een efficiëntere wijze te doen verlopen stelt het AIG een afgevaardigde aan voor elk land. Enkele jaren later moet ze echter melden, dat het vrij moeilijk is om met elkaar in contact te blijven gezien de verre afstanden, postmoeilijkheden, adresveranderingen, verbod van sommige regeringen om in groep samen te komen, zoals in Rusland enz.

94.
(Bulletin AIG 1881).

In 1902-1903 zijn er 23 Bulgaren lid, waarvan 1 woont te Londen en 1 te Trieste; voorts noteren we 24 Polen en Russen, waarvan 1 woont in Berlijn; 4 Serviërs zijn eveneens lid.

In 1908-1909 telt men 23 Bulgaren, 31 Russen en Polen en 6 Serviërs onder de leden.

Het AIG zet de afgestudeerden ertoe aan artikels te publiceren, maar weinig vreemdelingen gaan op dit verzoek in. Slechts één Slavisch ingenieur laat zich niet onbetuigd :

Czarnomski Wenceslas

°Kiew (R), 22 j., 1868-1870 diploma industrieel ingenieur.

In 1902 was hij ingenieur bij het ministerie waterwegen en havens te Sint-Petersburg. In 1908 was hij tevens verbonden aan het Instituut der ingenieurs voor verkeerswezen. Hij publiceerde in 1904 een artikel "De l'influence des digues projetées à l'embouchure de la Newa contre les inondations maritimes de Saint Petersburg" (Bulletin AIG, p.43-64). In 1907 liet hij een bijdrage over "Les ports maritimes en Russie" (Bulletin AIG,

p.89-127) verschijnen.

NAWOORD

Wanneer we de redenen van de aanwezigheid van Slavische studenten tussen 1855 en 1914 aan de Gentse Alma Mater nog even nagaan, dan komen we tot twee grote conclusies.

Het historisch overzicht toont aan dat veel Slaven, vooral Russen en Polen, uitweken naar het buitenland tengevolge van de politieke gebeurtenissen in hun land. Het vaak reactionair onderwijsbeleid, dat soms chaotische toestanden creëerde, trof nu eens bepaalde minderheidsgroepen, dan weer verschillende lagen van de hele bevolking.

Parallel met deze politieke situatie ontwikkelde er zich een enorme industriële "boom". Het gebrek aan een aangepast onderwijsnet enerzijds en de prangende vraag naar opvoeding en onderwijs anderzijds zetten de Slaven ertoe aan, vooral de Balkanjeugd maar ook de jonge Polen en Russen, een opleiding te zoeken aan Westeuropese onderwijsinstellingen.

De voorkeur van de Slavische jeugd voor een ingenieursopleiding wijst niet alleen op het feit, dat

het niveau van de toegepaste wetenschappen weinig ontwikkeld was in de Slavische landen maar ook dat een opleiding in de "Bijzondere Scholen" van de Gentse universiteit een grote weerklank genoot in het buitenland.

We hopen dat deze evocatie van een periode uit het verleden van de R.U.G. met enige belangstelling zal doorbladerd worden, maar tegelijk de lezer even tot nadenken zal stemmen in verband met de huidige vreemdelingenproblematiek in België.

Niet alleen de Slavische student had baat bij een verblijf in België. Ook voor de Belgische bevolking en haar industrie leverden dergelijke buitenlandse contacten voordeel op.

De reeks **UIT HET VERLEDEN VAN DE R.U.G.** is verkrijgbaar bij het Archief van de R.U.G., Onderbergen 1, 9000 Gent (tel. : 091/23.26.86).

- nr. 1 E. STOLS : *Latijns-Amerikaanse studenten aan de Rijksuniversiteit te Gent (1854-1914).*
- nr. 2 L. VANDEWIELE : *Bij het eeuwfeest van het laboratorium voor toxicologie aan de faculteit voor farmaceutische wetenschappen aan de R.U.G. (1876-1976).*
- nr. 3 H. BALTHAZAR : *Het Taalminnend Studentengenootschap 't Zal wel Gaan (1852-1977).*
- nr. 4 H. BOSSAERT : *Julius Mac Leod en de vervlaamsing.*
- nr. 5 H. DEELSTRA : *De school voor kunsten en ambachten (1826-1835) aan de Gentse universiteit.*
- nr. 6 L. ELAUT : *Drie episoden in de geschiedenis van het geneeskundig hoger onderwijs te Gent.*
- nr. 7 M. SOMERS : *Max Rooses in de vervlaamsingsstrijd om de Gentse universiteit.*
- nr. 8 E. OSSIEUR : *Studenten en hun examens in de faculteit geneeskunde R.U.G. (1829-1835).*
- nr. 9 "LOMBROSIANA", Oud-Studenten Criminologie R.U.G. : *Veertig jaar school voor Criminologie aan de R.U.G.*
- nr. 10 M. REYNEBEAU : *De Gentse universiteit als katalysator in het politieke groeiproces (1846-1870).*
- nr. 11 L. TROCH : *Tien jaar Germaanse filologie aan de Gentse universiteit 1890-1900.*
- nr. 12 A. LOOMAN : *Herinneringen van oudstudenten geschiedenis aan de Rijksuniversiteit Gent (1919-1933).*
- nr. 13 A.M. SIMON-VAN DER MEERSCH : *De eerste generaties meisjesstudenten aan de R.U.G. 1882-1930.*
- nr. 14 D. VAN DAMME : *Universiteit en volksontwikkeling. Het "Hooger Onderwijs voor het Volk" aan de Gentse universiteit (1892-1914).*
- nr. 15 *Vijftig jaar Nederlandstalig diergeneeskundig onderwijs aan de R.U.G.*
- nr. 16 L. TROCH : *Professor J.F.J. Heremans (1825-1884), pionier van het moedertaalonderwijs in Vlaanderen.*
- nr. 17 W. LAPORTE : *75 jaar Lichamelijke Opvoeding aan de R.U.G.*
- nr. 18 A. VAN ACKER : *Slavische studenten aan de R.U.G. (1855-1914). Een evocatie.*